КПСС XXV съезди қарорлари — ҳаётга

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 240 (7130). • 15 декабрь, 1979 йил • ШАНБА • Баҳоси 2 тийин.

БЕКОБОД районидаги Мавлонов номли совхознинг 5-бўлими азаматлари бу йил пахтадан юқори ҳосил олдилар. Бўлим меҳнаткашлари ҳар гектар ердан 27 центнер ўрнига 30 центнердан ҳосил кўтардилар. Шу кунларда бўлим далаларида шудгорлаш ишлари кенг авж олган. Далаларда 5 та трактор икки сменада ишламоқда. Суратда: (чапда) 5-бўлим механиги Ўринбой Шерматов 4-звено бошлиғи Суюнбой Эргашев билан шудгорланган ерни текширмоқда. Ўнгда, тракторлар бўлим далаларида ишлаётган пайт.

Т. Маҳкамов фотолари.

САМИМИЙ МИННАТДОРЧИЛИК

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети республика меҳнаткашларининг меҳнатдаги жуда катта ғалабаси — давлатга пахта, дон, сабзавот, картошка, полиз маҳсулотлари, узум, хўл мева, канон ва пилла сотиш планлари ва социалистик мажбуриятлари ошириб бажарилганлиги муносабати билан самимий табрикнома йўллаган барча партия, совет, жамоат ташкилотларига, корхоналар ва муассасаларнинг коллективларига, шунингдек айрим гражданларга самимий миннатдорчилик изҳор этади.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ | **ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ** | **ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ**

ЯКДИЛЛИК ВАЗИЯТИДА

КПСС Марказий Комитети 1979 йил ноябрь Пленумининг қарорлари, ўртоқ Л. И. Брежневнинг Пленумда сўзлаган нутқи туфайли сиёсий активлик ва меҳнат ғайрати ўсган бир вазиятда Ўзбекистонда область, шаҳар, район, посёлка, қишлоқ ва овул сайлов комиссиялари составига вакиллар кўрсатилмоқда.

Бекобод районидаги Ленин номли колхознинг илғор меҳнатчиси Марҳамат Султонова Тошкент область сайлов комиссияси составига, 44-мактаб педагоги Мавлуда Умарова халқ депутатлари Калинин район Советига сайлов ўтказувчи сайлов комиссияси составига, «Электрохимпром» аппаратчиси Ботир Алмонов Чирчиқ шаҳар сайлов комиссиясига вакил қилиб тавсия этилди. Андижон трикотаж фабрикасининг донгдор моторист-тикувчиси Санобар Муйдинова Андижон область сайлов комисссияси составига вакил қилиб кўрсатилди.

* * *

Ўзбекистонда область, шаҳар, район, посёлка, қишлоқ ва овул сайлов комиссиялари составига вакиллар кўрсатиш давом этмоқда. Партия, жамоат ташкилотлари, меҳнат коллективлари сайлов комиссияларининг составига ўзларининг энг яхши намояндаларини кўрсатмоқдалар.

Ишонч билдирилган кишилар орасида Самарқанд область сайлов комиссияси составига Каттақўрғондаги «Хлопкомаш» заводидан тавсия этилган электрпайвандчи Нина Алексеевна Короткова; Андижон область халқ депутатлари Советобод шаҳар Советига сайлов ўтказувчи сайлов комиссияси составига «Тарандубитель» бирлашмаси техника контроли бўлимининг контроли Хафиза Нажмиддиновалар бор. «Узгипрозем» илмий тадқиқот институти группасининг раҳбари Николай Васильевич Нефедов Тошкент шаҳар Чилонзор район сайлов комиссияси составига кўрсатилди, Бўстонлиқ районидаги «Қизилтув» колхозининг тракторчиси Юсупбек Турматов халқ депутатлари Думалоқ қишлоқ Советига сайлов ўтказувчи сайлов комиссияси составига тавсия этилди.

(ЎзТАГ).

ҲАМИША БАҲОР

Кам меҳнат сарфлаб кўплаб арзон ва сифатли сабзавот маҳсулотлари етиштириш шу куннинг асосий талаби бўлиб қолди. КПСС Марказий Комитетининг июль (1978 йил) Пленумида бу масала яна бир карра таъкидлаб ўтилди. Пленум қарорларини изчиллик билан амалга ошириб келаётган Қуйлиқ теплица комбинати коллективи бу соҳада йилдан-йилга қувончли натижаларга эришмоқда.

Комбинат сабзавоткорлари ўтган хўжалик йилида, айниқса, катта муваффақиятларни қўлга киритиб, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика Министрлар Совети, Ўзсовпроф ҳамда Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғи билан тақдирланган эдилар. Улар бу анъанани 1979 йилда ҳам давом эттириб 10 ойдаёқ йиллик пландаги 1750 тонна ўрнига 2100 тонна сабзавот, турли резаворлар етказиб беришди. Ҳар квадрат метр майдондан пландаги 12 килограмм ўрнига 15 килограммдан ҳосил йиғиштириб олинди.

Комбинат миришкорлари ярим йиллик натижага кўра, «Ўзплодоовощвинпром» нинг кўчма Қизил байроғи ва пул мукофотини қўлга киритишга муваффақ бўлишди.

Марра эгалланган бўлсада, комбинат секцияларида иш қизғин давом этмоқда. 20 гектар майдонни эгаллаган секцияларда тажрибали сабзавоткорларнинг баракали меҳнатлари билан етиштирилган кўплаб помидор, бодринг, турли резаворлар йиғиштириб олиниб, пойтахтимиз аҳолисига пешма-пеш етказиб берилмоқда.

Комбинатнинг Охун Саидрасулов бошчилик қилаётган 1-участка энг илғор коллективлардан бири ҳисобланади. Бу коллектив сабзавоткорлари ҳозиргача давлатга 160 тоннадан зиёд маҳсулот топшириб, йиллик планларини муддатидан анча илгари ошириб адо этдилар.

Областимизнинг 10 илғор ташаббускор сабзавоткорларидан бири, Ҳурмат белгиси ордени кавалери Лутфи Ниёзматова етакчилик қилаётган 2-звено комбинатнинг фахри ҳисобланади. Ваъданинг вафоси учун курашаётган бу звено аъзолари ҳам самарали меҳнат қилиб ҳозиргача тўққиз секциядан 80 тоннадан зиёд сара сабзавот маҳсулотлари йиғиштириб олдилар. Ҳар квадрат метр майдондан олинган ҳосил 28,5 килограммдан ошиб кетди.

— Йил бошида биз звеномиз билан ҳар квадрат метр майдондан 30 килограммдан, жаъми 95 тонна маҳсулот тайёрлашга сўз берган эдик, — дейди ташаббускор сабзавоткор Лутфи Ниёзматова. — Энди эса имкониятларимизни ҳисоблаб чиқиб, ҳосилдорликни 32 килограммга етказишга, жами маҳсулотни 100 тоннадан оширишга сўз бердик. Ҳали секцияларимизда ҳосил кўп, бу марра ҳам сўзсиз эгалланади.

Комбинатнинг улкан сабзавот хирмонига муносиб ҳисса қўшган 2-, 3-, 5- ва 7-участка секцияларида ҳам зарбдор меҳнат давом этмоқда.

Участкаларнинг ҳар бирида йил охиригача ҳосилдорлик 20—22 килограммга етказилади.

Комбинат маъмурияти ва партия ташкилоти ишчиларнинг унумли меҳнат қилишлари учун барча шарт-шароитларни яратиб бермоқда. Ҳар 15 кунда социалистик мусобақага якун ясалиб, илғорлар комбинат кўчма Қизил байроғи ҳамда пул мукофотлари билан рағбатлантириб борилмоқда.

— Комбинатимизда юқори ҳосил олинишининг асосий омили сара уруғдир, — дейди бош агроном Абдушукур Сулаймонов. — Биз секцияларимизга бодрингнинг ниҳоятда сараланган ва серҳосил «Сюрприз» ҳамда ТСХА навларини, помидорнинг «Волгоград» навларини экамиз. Бундан ташқари биз экин майдонларимизда деярли минерал ўғит ишлатмасдан, ерни фақат маҳаллий ўғит ҳисобига озиқлантирамиз. Гектарига 350—400 тоннагача маҳаллий ўғит соламиз. Мана шу тадбирлар юқори ҳосил етиштиришда муҳим роль ўйнамоқда.

Фан-техника ютуқларини ишлаб чиқаришга жорий этиб, экинларни юксак агротехника қоидалари асосида парвариш қилаётган комбинат деҳқонлари куни кеча яна бир улкан ғалабани қўлга киритдилар. Ҳозиргача давлатга ўнинчи беш йиллик планда белгиланган 8500 тонна ўрнига 8700 тонна сара сабзавот маҳсулотлари етказиб берилди. Энди 9500 тонналик мажбуриятни бажариш учун қизғин кураш бормоқда.

— Партия ва ҳукуматимиз қарорларига амал қилиб келаётган комбинатимиз деҳқонлари юксалиш йўлидан шаҳдам одимлаб бормоқдалар, — дейди комбинат директори Салоҳиддин Чўтбоев. — Ўн биринчи беш йиллик охирига бориб жами экин майдонини 26 гектарга етказишни мўлжаллаганмиз. Ҳозирги кунда 3 гектарда сабзавот, 2 гектарда лимон ва 1 гектарда қўзиқорин етиштирилувчи секциялар қурилиши бошлаб юборилиш арафасида турибди. Бу йилги олинган соф даромад 650 минг сўмни ташкил этди. Беш йиллик охирига бориб бу кўрсаткич 700 минг сўмга етади. Бунинг учун барча тадбирлар кўриб қўйилган.

КПСС Марказий Комитетининг 1979 йил ноябрь Пленумида халқимизнинг қишлоқ хўжалик маҳсулотларига бўлган талабини тўлароқ қондириш, янада арзон ва сифатли маҳсулот етиштиришга эътиборни қаратиш ҳақида ҳам қимматли сўзлар айтилди. Пленум материалларини чуқур ўрганиб чиққан комбинат деҳқонлари янада ғайрат билан ишлаб, мўл сабзавот маҳсулотлари етиштиришга сўз бердилар. Ҳозирда кунига 20—25 тонна янги помидор, бодринг ва бошқа маҳсулотлар шаҳарликлар дастурхонига етказилмоқда. Мана шундан кўриниб турибдики, мўлжалланган марра ҳам тез кунда эгалланади.

Ф. МУҲИДДИНОВ.

ШУДГОРЛАШ ТУГАЛЛАНДИ

1979 йилни ғалаба билан якунлаган Оққўрғон райони пахтакорлари келгуси йил мўл ҳосилига замин яратиш ишларини қизитиб юбордилар. Ҳозир райондаги колхоз ва совхозларда 186 ҳайдов трактори икки сменада ишлатилиб, улар билан ҳар куни 1600—1700 гектар ер шудгор қилинмоқда. Ҳар бир тракторнинг иш унуми саккиз гектарни ташкил қилмоқда.

Султон Сегизбоев номли совхоз ва Куйбишев номли колхоз механизаторлари кузги шудгорни ўтказишда пешқадамлик қилдилар. Бу хўжаликларда шудгорлаш муваффақиятли тамомланди. Шудгорлашдан олдин камқувват ерларнинг ҳар гектарига 25—30 тоннадан маҳаллий ўғит солинди ва икки ярусли плуг билан ҳайдалди.

А. ҚУРБОНОВ.

КОММУНИСТИК ТУРМУШ
ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАНИБ,
УНГА ЭЪТИБОР БЕРИЛСИН

14 декабрь куни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов раислигида аҳоли турмуш маданиятини ошириш республика кенгашининг мажлиси ўтказилди.

Мажлис қатнашчилари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети пропаганда ва агитация бўлимининг мудири М. И. Искандаровнинг янги урф-одатлар ва расм-русмларни пропаганда қилувчи ва уларни меҳнаткашлар турмушига жорий этувчи республика комиссиясини ташкил этиш тўғрисидаги ахборотини тинглаб муҳокама қилдилар. Кенгаш шуни таъкидладики, республика партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотлари бу соҳада муайян ишларни амалга оширдилар, тантанали никоҳ маросимларини ўтказиш, бола туғилишини нишонлаш, армияга ва пенсияга кузатиш, ишчилар ёки студентлар сафига қабул қилиш, болалар ва ёшлар байрамларини ташкил этиш, совет воқелигимиз туфайли вужудга келган, халқнинг революцион, жанговар ва меҳнат анъаналарини бойитадиган турли маросимларни ўтказиш борасида фойдали тажриба тўплаганлар. КПСС Марказий Комитетининг «Идеологик, сиёсий-тарбиявий ишларни янада кучайтириш тўғрисида»ги қарорини бажариш давомида ана шу масалаларга эътибор айниқса кучайди.

Шу билан бирга мажлисда айтиб ўтилганидек, айрим шаҳарлар ва районларда идеология ишининг шу муҳим соҳасига ҳамон кам эътибор берилмоқда, ҳаётимизнинг ўзи, коммунистик бунёдкорлик практикаси вужудга келтирган, совет кишиларининг манфаатлари ва муддаоларига мос келадиган янги урф-одатлар ва расм-русмларни пропаганда қилиш ҳамда турмушга жорий этишнинг ҳамма бой формалари ва методларидан фойдаланилаётгани йўқ. Бу ишни ёшлар ўртасида кучайтириш, уни илмий асосда олиб бориш айниқса муҳим. Кенгаш ташкил этган группа зиммасига янги урф-одатлар ва расм-русмларни пропаганда қилувчи ва меҳнаткашларнинг турмушига жорий этувчи респбулика комиссияси тўғрисидаги низомни ишлаб чиқиш топширилди.

Мажлисда республикада физкультура ва спортни янада ривожлантириш тадбирлари тўғрисидаги масала кўриб чиқилди. Ўзбекистон ССР физкультура ва спорт комитетининг раиси М. И. Иброҳимов, Ўзбекистон касаба союзлари республика Советининг секретари О. К. Адаманов, Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитетининг биринчи секретари Э. Г. Ғофуржонов, Ўзбекистон ССР маориф министри С. Ш. Шермуҳамедов, республика олий ва ўрта махсус таълим министри С. П. Пўлатов, Ўзбекистон ССР ҳунар-техника таълими Давлат комитетининг раиси П. Қ. Қаюмов ахборот бердилар.

Бугунги кунда физкультура ва спорт республика меҳнаткашларининг, студент ва ўқувчи ёшларнинг турмушига маҳкам сингиб кетди, дейишди нотиқлар. Кейинги уч йил ичида физкультурачилар сони сезиларли даражада кўпайди ва ҳозир республикада беш миллион кишидан ошиб кетди. Ўзбекистон спортчилари СССР халқлари VII спартакиадасида умумкоманда ҳисобида еттинчи ўринни эгаллаб муваффақиятга эришдилар.

Айни вақтда партия, совет, комсомол, касаба союз органлари физкультура ва спорт ҳамма жойда кишилар сиҳат-саломатлигини мустаҳкамлашнинг, улар меҳнат активлигини оширишнинг яна ҳам оммавий ва самарали воситаси бўлиб қолиши, меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашнинг муҳим таркибий қисми сифатида физкультура ва спортнинг ролини ошириш учун кўп иш қилишлари керак. Бунинг учун ГТО комплексини жорий этиш ишларини кучайтириш, студентлар ва ўқувчи ёшлар ўртасида физкультура — оммавий ва спорт фаолиятини яхшилаш керак. Юксак малакали спортчиларни, даставвал халқаро классдаги спорт мастерларини тайёрлашни жадаллаштиришга эътибор бериш лозим. Ўқув — спорт ишларини яхшилаш, физкультура ва спорт машғулотлари учун моддий-техника базасини кенгайтириш соҳасида республикадаги мавжуд имкониятлардан самаралироқ фойдаланиш зарур.

Кенгаш Ўзбекистон ССР соғлиқни сақлаш министри С. А. Ориповнинг республика аҳолисига медицина хизмати кўрсатишнинг аҳволи ва уни яхшилаш тадбирлари тўғрисидаги ахборотини тинглади. Шу масалани муҳокама қилиш чоғида қайд этиб ўтилдики, партия ва ҳукумат тинимсиз ғамхўрлик қилаётганликлари, партия ва совет органлари қўллаб-қувватлаётганликлари туфайли Ўзбекистонда медицина муассасалари тармоғини ривожлантириш, даволаш-профилактика ва санитария тадбирларини такомиллаштириш, кадрлар тайёрлаш соҳасида кўп ишлар қилинди ва қилинмоқда. Қишлоқ районларида медицина хизматини ривожлантиришга, оналик ва болаликни муҳофаза қилишга, соғлиқни сақлаш системасининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ва кенгайтиришга катта эътибор берилмоқда.

Бироқ шу муҳим соҳада ҳам ҳал этилмаган масалалар бор. Кенгаш ҳамма жойда даволаш ишини яхшилай бориб, касалликларнинг олдини олишга биринчи навбатда эътибор беришни, республика меҳнаткашларига курорт-соғломлаштириш хизматини такомиллаштиришни, Ўзбекистон шифохоналаридан кенг фойдаланишни, ана шундай шифохоналар тармоғини ривожлантиришни тавсия этди. Оналик ва болаликни муҳофаза этишнинг самарадорлигини янада юқори кўтариш зарур Медицина кадрлари, хусусан юқори малакали мутахассис врачлар тайёрлаш сифатини ошириш керак.

Кенгаш мажлисида ўртоқ Ш. Р. Рашидов нутқ сўзлади.

Кенгаш ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлари И. Г. Анисимкин, Л. И. Греков, М. М. Мусахонов, Т. Н. Осетров, А. А. Хўжаев, Н. Ж. Худойбердиев, Н. Маҳмудов, Г. М. Орлов иштирок этдилар.

(ЎзТАГ).

ПАРТИЯ ПРОПАГАНДАСИНИНГ ТАШКИЛОТЧИЛАРИ ТАЖРИБАНИ ЎРТОҚЛАШДИЛАР

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети партия пропагандасини такомиллаштириш масалаларига бағишлаб икки кунлик семинар-кенгаш ўтказди. Унда область, шаҳар ва район партия комитетлари пропаганда ва агитация бўлимлари мудирларининг ўринбосарлари, сиёсий маориф кабинетларининг мудирлари қатнашдилар.

Семинарда КПСС Марказий Комитетининг «Идеологик, сиёсий-тарбиявий ишни янада яхшилаш тўғрисида»ги қарорида, идеология ходимларининг Бутуниттифоқ кенгаши ҳужжатларида қўйилган талабларни амалга оширишда партия маорифи уйлари ва кабинетларининг ролини ошириш йўллари кўриб чиқилди. Доклад ва нутқларда партия ва комсомол ўқуви ҳамда кадрларнинг иқтисодий таълими системасида, оммавий пропаганда формаларида К. Маркс, Ф. Энгельс, В. И. Ленин асарларини, КПСС ҳужжатларини, Л. И. Брежнев асарларини чуқур ўрганишга алоҳида эътибор берилди. КПСС Марказий Комитети 1979 йил ноябрь Пленуми ва СССР Олий Советининг иккинчи сессияси қарорларини, КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг «Планлаштиришни яхшилаш ҳамда хўжалик механизмининг ишлаб чиқариш самарадорлигини ва иш сифатини оширишга таъсирини кучайтириш тўғрисида»ги қарорини ҳар бир меҳнатчининг онгига сингдириш идеология ходимларининг энг муҳим вазифаси эканлиги таъкидланди.

Семинар-кенгаш қатнашчилари коммунистларнинг, кенг меҳнаткашлар оммасининг марксча-ленинча ўқишини ташкил этиш тажрибасини ўртоқлашдилар.

(ЎзТАГ).

БИЛДИРИШ

XVI чақириқ халқ депутатлари Тошкент область Советининг XI сессияси 1979 йил 18 декабрь соат 15.00 да Ўзбекистон КП Тошкент область комитетининг мажлислар залида очилади.

Депутатлар ўша бинонинг ўзида соат 13.00 дан бошлаб рўйхатга олинадилар.

Халқ депутатлари Тошкент область Советининг ижроия комитети.

КАДРЛАРНИНГ ЎҚУВИ

КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Ижтимоий Фанлар академиясининг раҳбар партия ва совет кадрлари малакасини ошириш институти навбатдаги потокидаги машғулотлар тугалланди. Институт тингловчилари — иттифоқдош ва автоном республикалар Министрлар Советлари, халқ депутатлари ўлка, область Советлари ижроия комитетлари раисларининг саноат ва қурилиш масалалари билан шуғулланувчи ўринбосарлари бир ой давомида марксизм-ленинизм назарияси ва коммунистик қурилиш практикасининг, КПСС XXV съезди қарорлари, СССР Конституцияси, КПСС Марказий Комитети 1979 йил ноябрь Пленуми қарорлари, КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежневнинг Пленумдаги нутқида, унинг бошқа докладлари ва нутқларида баён этилган қоидалар ва хулосалар, ўнинчи чақириқ СССР Олий Совети иккинчи сессиясининг материаллари асосида ички ва ташқи сиёсатнинг, ташкилотчилик ва идеология фаолиятининг актуал масалаларини ўргандилар.

Экономика ва маданиятни янада ривожлантириш, хўжалик механизмини такомиллаштириш, ишлаб чиқариш самарадорлиги ва иш сифатини ошириш ишида Советларнинг фаолиятига, Советларнинг иш услуби ва методларини яхшилашга, меҳнаткашларни ўнинчи беш йилликни муваффақиятли бажаришга, В. И. Лениннинг туғилган куннинг 110 йиллигини муносиб кутиб олишга сафарбар қилишда уларнинг ролини оширишга катта эътибор берилди.

СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари В. Э. Димшиц, В. Н. Новиков, КПСС Марказий Комитети транспорт ва алоқа бўлимининг мудири К. С. Симонов, КПСС Марказий Комитети бўлим мудирларининг ўринбосарлари П. А. Здоров, М. И. Поляков, Н. П. Руденко, Г. Х. Шахназаров, П. К. Лучинский, СССР гидрометеорология Давлат комитетининг раиси Ю. А. Израэль, СССР физкультура ва спорт комитетининг раиси С. П. Павлов, ВЛКСМ Марказий Комитетининг секретари В. М. Мишин, СССР ички ишлар министрининг ўринбосари И. Т. Богатирев, СССР Госснаби раисининг ўринбосари А. Н. Лебедь, бошқа раҳбар ходимлар, академиклардан В. М. Глушков, Б. Е. Патон, Р. З. Сагдеев, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Ижтимоий Фанлар академиясининг профессорлари ва муаллимлари тингловчилар ҳузурида лекциялар ўқидилар ва докладлар қилдилар.

Иш тажрибаси баҳам кўрилди. Тингловчилар ҳузурида Белоруссия Компартияси Марказий Комитетининг секретари Ю. Б. Колоколов, Ростов область ижроия комитетининг раиси Н. М. Иваницкий сўзга чиқдилар. Тингловчилар Москва шаҳри ва области халқ депутатлари район ва шаҳар Советлари ижроия комитетларининг фаолияти билан танишдилар.

ТОШКЕНТЛИКЛАР МАРРАЛАРИ

Янги йилда Ўзбекистон пойтахтининг аҳолисига кўп қаватли янги уй-жойлар, мактабгача болалар муассасалари, мактаб ва касалхоналар, маданий марказлар топширилади. Шаҳар корхоналарида ишлаб чиқариш самарадорлиги ва иш сифатини ошириш борасида катта-катта тадбирлар амалга оширилади. Буларнинг ҳаммаси Тошкентнинг 1980 йилги иқтисодий ва социал тараққиёт плани ҳамда маҳаллий бюджетида кўзда тутилган. Халқ депутатлари шаҳар Советининг 13 декабрда бўлиб ўтган сессиясида шу план ва бюджет тасдиқланди.

Сессия шаҳар ижроия комитетининг 1979 йилги иши ва беш йилликнинг якунловчи йилида шаҳар хўжалигини ривожлантириш планларини бажариш борасидаги вазифалар тўғрисидаги ҳисоботни ҳам кўриб чиқди. Тошкент шаҳар ижроия комитетининг раиси В. А. Қозимов доклад қилди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари М. Т. Турсунов сессия ишида қатнашди.

(ЎзТАГ).

КОММУНИСТИК БУНЁДКОРЛИК ИЛМИ АМАЛДА

ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВНИНГ «ҲОЗИРГИ БОСҚИЧДА КПСС ИҚТИСОДИЙ СИЁСАТИНИНГ АСОСИЙ МАСАЛАЛАРИ ТЎҒРИСИДА»ГИ НУТҚЛАРИ ВА ДОКЛАДЛАРИ ИККИ ТОМЛИК ТЎПЛАМИ БОСИЛИБ ЧИҚИШИ МУНОСАБАТИ БИЛАН

«Тарихий воқеаларнинг, катта сиёсий қарорларнинг чинакам аҳамияти, одатда дарров, кетма-кет аниқлана бермайди, балки кейинроқ, ниятлар билан олинган натижаларни қиёс қилиш, шу воқеалар ва қарорларнинг турмушнинг бирон-бир соҳасига ўтказган ҳақиқий таъсирини баҳолаш мумкин бўлиб қолганидан кейин аниқланади. Тарихий масофа икир-чикирларни, жузъий нарсаларни унчалик сезилмайдиган қилиб юбориб, шу тариқа бош ва асосий натижани яхшироқ, яққолроқ кўриш имконини беради...».

Ўртоқ Л. И. Брежневнинг қўриқ ва бўз ерлар ўзлаштирилишининг 20 йиллигига бағишланиб Олмаота шаҳрида ўтказилган тантанали мажлисда 1974 йил мартида айтган мана шу сўзларини КПСС билан совет халқи қилган бунёдкорлик ишларининг «Ҳозирги босқичда КПСС иқтисодий сиёсатининг асосий масалалари тўғрисида»ги китобда ўқувчилар кўз ўнгида намоён бўладиган улуғвор манзараси бошланадиган нуқта деб ҳисоблаша бўлади. Китобнинг иккинчи, анча кенгайтирилган бу нашри (биринчиси 1975 йилда чиқарилган эди) партиямиз билан мамлакатимиз турмушидаги сал кам ўн беш йиллик даврни — 1964 йил ноябридан 1979 йил апрелигача бўлган даврни акс эттиради.

Тўпламга Л. И. Брежневнинг ривожланган социализм босқичида партия иқтисодий сиёсатининг моҳиятини чуқур ва атрофлича очиб берадиган нутқлари, мақолалари, докладлари ва китоблари тўлалигича ёки қисман киритилган. Улар жамиятимиз турмушининг ҳамма соҳаларидаги сифат силжишларини характерлайди, бу силжишлар эса мамлакатни коммунизм йўлидан иқтисодий, ижтимоий-сиёсий ва маданий ривожлантиришнинг партия белгилаб берган программасини амалга ошириш соҳасида совет халқи қилган катта меҳнатнинг натижасидир. Улар халқ хўжалигини бошқаришни такомиллаштириш йўлида, совет кишиларининг турмушини ҳар томонлама яхшилаш учун иқтисодий ўсишни жадаллаштириш йўлида КПСС Марказий Комитети, унинг Сиёсий бюроси, ўртоқ Л. И. Брежневнинг собитқадам, изчил курашини кўрсатади. Айни шу мақсад КПСС ишлаб чиқаётган ва амалга ошираётган тадбирларнинг бутун мажмуасини ўзига сингдириб олади. «Ҳамма нарса инсон учун, — инсоннинг бахт-саодати учун» деган шиор — партиямиз фаолиятининг қонунидир, зотан партия шу шиорга муттасил амал қилмоқда.

* * *

«Ҳозирги босқичда КПСС иқтисодий сиёсатининг асосий масалалари тўғрисида» номли икки томлик «Тикланиш» ва «Қўриқ» китоблари билан бошланади.

Бутун жаҳонга машҳур бўлган мана шу асарлар гарчи тўплам ўз ичига олган даврдан ташқари чиқса ҳам, аммо унинг умумий тўқимасига ҳайратомуз узвий равишда уйғунлашган. Мамлакатнинг кечаги куни, биз босиб ўтган йўл ҳозир ўртага қўйилаётган ва ҳал этилаётган вазифалар билан жуда чамбарчас боғлиқ эканлигини намоён этувчи «Тикланиш» ва «Қўриқ» асарлари социалистик экономиканинг битмас-туганмас резервларини, планли хўжалик имкониятларини, зарурат туғилган тақдирда ўз кучларини қайта гуруҳлаштириб олишга, уларни бош йўналишларга жамлашга ва ҳар қандай қийинчиликларни бартараф этишга қодир бўлган мамлакатнинг улуғ қудратини яна бир карра кўрсатади. Гарчи эндиликда планларимизнинг кўлами, проблемаларнинг миқёси ва мураккаблиги, беқиёс даражада шак-шубҳасиз ўсган бўлса ҳам, ўша йилларнинг ғоят бой практикаси, партия билан халқнинг тарихий тажрибаси — бебаҳо бисотгина бўлиб қолмай, шу билан бирга ҳозирги вазифаларимизни ҳал этишнинг таъсирчан воситаси ҳамдир.

Изчиллик яна бир йўлини қайд этиб ўтиш лозим. Эндиликда анча олислашиб қолган ўша даврда ҳам, ҳозирги кунда ҳам ишнинг муваффақияти партия билан халқнинг бирлиги, халқнинг ўз партиясига астойдил ишончи, унинг партия теварагида жипслашганлиги туфайли таъминланди ва таъминланмоқда. Партия ва давлат куч-ғайратларининг миллион-миллион совет кишилари ташаббускорлиги ва ғайрат-ҳаракати билан узвий равишда бирга қўшиш қабул этилган планлар бажарилишининг, коммунизм улуғ идеаллари тантанасининг реал гаровидир. Бу — китобнинг бошидан охиригача сингдириб юборилган бош мавзуларнинг биридир.

Тўплам материаллари КПССнинг экономика соҳасидаги раҳбарлик, сафарбар этувчилик ва раҳнамолик ролини яққол очиб беради. Партия мамлакатнинг иқтисодий потенциалини узлуксиз кучайтириш, социалистик ижтимоий муносабатларни такомиллаштириш, «ҳар бир совет кишисининг манфаатларига дахлдор» (2-том, 362-бет) бўлган актуал проблемаларни ҳал этишдан иборат ленинча бош йўлни амалга ошира бориб коммунизм қурилиши соҳасидаги бутун ишга собитқадам, илмий асосланган ва планли характер бахш этмоқда. Урушдан кейинги қийин ва қаҳрамонона тикланиш даврини мамлакат бошидан кечираётган пайтда шундай бўлган эди. Қўриқ қаҳрамонлигининг шонли йилларида шундай бўлди. Ватанимиз айни бир вақтда ўнлаб жуда муҳим халқ хўжалик программаларини амалга ошираётган, катта-катта корхоналарни барпо этаётган, турмушимизнинг ҳамма соҳаларини такомиллаштиришда комил ишонч билан олға бораётган ҳозирги пайтда ҳам шундай бўлмоқда.

Жуда катта иқтисодий қудрат соҳиби бўлмиш ривожланган социализм жамияти учун халқ хўжалиги комплексини бошқаришнинг сифати, совет индустриясининг ва коллективлаштирилган йирик қишлоқ хўжалигининг ҳамма резервларини ҳаракатга келтириш алоҳида аҳамият касб этади. Бу масала Коммунистик партия, унинг Марказий Комитетининг доимо диққат марказида турибди. Ўртоқ Л. И. Брежневнинг ҳозирги босқичдаги иқтисодий сиёсат масалаларига оид асарлари партиянинг КПСС Марказий Комитети 1964 йил октябрь, 1965 йил март ва сентябрь Пленумларидан бошлаб олиб бораётган коллектив изланишларининг, сарфлаётган жуда катта куч-ғайратларининг тарихи сифатида ҳам намоён бўлади. КПССнинг XXIII, XXIV ва XXV съездлари ҳар томонлама қўллаб-қувватлаган ана шу изланишлар, мана шу куч-ғайратлар КПСС Марказий Комитетининг 1978 йил июль ва 1979 йил ноябрь Пленумлари материалларида, КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг «Планлаштиришни яхшилаш ҳамда хўжалик механизмининг ишлаб чиқариш самарадорлигини ва иш сифатини оширишга таъсирини кучайтириш тўғрисида»ги қарорида ўз ифодасини топди ва янада ривожлантирилди. Ленин васиятларига садоқатли партиямиз «коммунистик қурилишнинг ҳамма соҳаларида партия ва давлат раҳбарлигининг форма ҳамда методларини такомиллаштириш юзасидан белгиланган йўлдан муттасил олға бормоқда» (1-том, 186-бет).

Бу ўринда меҳнаткашларнинг ўзини актив бошқарув фаолиятига янада кенгроқ жалб этиш, бу ишда уларнинг тажрибаси ва билимларидан янада тўла-тўкис фойдаланиш жуда муҳим роль ўйнаши лозим. Бу — ижтимоий системамиз табиатининг ўзидан келиб чиқади. Чинакам демократизм, барча давлат ва жамоат ишларини ҳал этишда омманинг актив иштирок қилиши системамизнинг табиатига узвий равишда хосдир. Етук социализм босқичида, умумхалқ давлати шароитида меҳнаткашлар оммасининг мамлакат турмушини бошқаришда тобора кенг миқёсда актив қатнашиши совет жамиятининг сиёсий ривожланишида марказий йўналиш сифатида мустаҳкам қарор топди. Бу эса янги Конституциямизнинг руҳи ва мазмунига мос бўлиб тушади, партия революцион ўзгартирувчилик фаолиятининг улуғвор натижасига айланади. Омма давлат органлари орқали ҳам, шунингдек кенг тармоқли оммавий жамоат ташкилотлари орқали ҳам жамиятни бошқаришнинг хилма-хил формаларида нақадар кенг ва чуқур иштирок этса, «бизнинг давлат ва жамоат тузумимиз шу қадар бақувват бўлади, коммунистик қурилиш вазифаларини шу қадар муваффақиятлироқ ҳал этаберамиз» (2-том, 225-бет). Экономикани, жамият турмуш фаолиятининг бошқа соҳаларини бошқаришни такомиллаштириш ва бу бошқарувда халқ оммасининг иштирокини кенгайтириш — ягона жараённинг икки жиҳатидир.

Планлаштиришни яхшилаш, ўртоқ Л. И. Брежневнинг ибораси билан айтганда, социализм экономикаси олий мактабининг вазифаларини, коммунизм йўлидаги энг мураккаб ва энг ижодий вазифаларни ҳал этиш калитидир. Маълумки, планлаштириш «Социализм шароитида халқ хўжалигига раҳбарлик қилишнинг марказий бўғини, ўзагидир» (2-том, 40-бет). Тўплам материалларида планлаштиришнинг илмий даражасини янада ошириш, планлаштиришга ва халқ хўжалиги соҳасида катта қарорлар қабул қилишга комплекс ёндошишни жорий этиш, узоқ муддатли программаларни чуқур ишлаб чиқиш ва жорий планларни узоқ муддатли программалар билан мувофиқлаштириш, маҳаллий шароитларни янада пишиқ-пухта ҳисобга олиш ва шу сингари аниқ талаблар баён этилган.

Мана шу талабларнинг кўплари амалда рўёбга чиқарилаётган ҳозирги вақтда биз партиянинг экономика соҳасидаги у ёки бу қарорни қабул қилишга нақадар қатъият билан асосли равишда ҳозирлик кўраётганлиги аҳамиятини ҳам, шу қарорлар нақадар улуғвор тадбирларни белгилаётганини ҳам жуда тўла-тўкис баҳолай оламиз. Бир мисол келтирайлик: бундан ўн бир йил муқаддам ўртоқ Л. И. Брежнев ВЛКСМ Марказий Комитетининг тантанали пленумида сўзлаган нутқида, пўлат эритиш 1968 йилда 107 миллион тоннага етади, нефть қазиб олиш, 300 миллион тоннадан ошиб кетади, электр-энергия ҳосил қилиш 640 миллиард киловатт-соатни ташкил қилади (1-том, 378-бет). деб гапирган эди. Ҳозир эса, орадан икки беш йиллик ўтгач, биз 150 миллион тоннадан кўпроқ пўлат эритаяпмиз, 1.200 миллиард киловатт-соатдан зиёд электр-энергия ҳосил қилаяпмиз ва нефть қазиб олишда 600 миллион тоннадан ошиб кетай деб турибмиз! Партиянинг китобда тўла-тўкис очиб берилган иқтисодий сиёсати, планлаштириш ва бошқариш соҳасидаги изланиши мана шундай тарзда совет кишиларининг илҳомбахш меҳнати билан конкрет халқ хўжалик кўрсаткичлари тилида ифодаланмоқда.

КПСС, давлатимиз қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини ривожлантиришга доимо ғамхўрлик қилиб келаяпти. Партиянинг ҳозирги сиёсати КПСС Марказий Комитетининг 1965 йил март Пленумидан бошланганлиги маълум. Шу сиёсат амалга оширилган сайин колхоз ва совхозларнинг иқтисодий базаси қандай мустаҳкамланганлиги, қишлоқ хўжалигининг ижтимоий секторидаги ишлаб чиқариш фондлари кўпайганлиги, унинг структураси такомиллашганлиги, унинг электрлаштириш жараёни давом этганлиги, кадрлар тайёрланганлиги, совет қишлоғининг социал ва маданий муаммолари ҳал этилганлиги китобда кўрсатиб берилган. Илгари бизда аслида сув хўжалиги ва мелиорация, чорвачилик ва ем-хашак ишлаб чиқариш машинасозлиги, қишлоқ қурилиши, омухта ем ва микробиология саноати сингари ихтисослаштирилган мустақил йирик тармоқлар йўқ даражада эди. Энди улар бор. Трактор ва қишлоқ хўжалиги машинасозлиги, минерал ўғитлар ишлаб чиқариш, қайта ишлаш саноати ҳам ғоят ривож топди. Мана шуларнинг ҳаммаси бирга қўшилиб қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини юксалтиришни таъминлашга хизмат қилувчи, ўсиб бораётган индустриал комплексни вужудга келтиради.

Мана шу ва бошқа тадбирларнинг натижаларини ўртоқ Л. И. Брежнев ўзининг КПСС Марказий Комитети 1979 йил ноябрь Пленумидаги нутқида таърифлаб берди. Қишлоқ хўжалигининг маҳсулдорлиги ошди. Энди биз айрим йилларда мамлакатнинг асосий ғаллазорларига шикаст етказаётган оби-ҳаво инжиқликларини озроқ чиқим қилиб бартараф этаяпмиз. Қишлоқдаги ўзгаришлар, партиянинг ғайрати ва иродаси, халқнинг шавқатли меҳнати туфайли беш йилликнинг тўрт йили мобайнида ялпи дон ҳосили йилига ўрта ҳисобда 209 миллион тоннага етказилди ёки аввалги беш йилликка нисбатан 27 миллион тоннага яқин кўпайтирилди. Ҳатто жуда оғир келган бу йилда ҳам 179 миллион тонна дон ҳосили олинди.

Бу эса КПСС аграр сиёсатининг узоқни кўзлаши ва тўғрилигини яққол тасдиқлайди. Айни вақтда, деб уқтирилади тўпламда, бу соҳадаги ҳамма ишни ҳам кўнгилдагидек, деб бўлмайди. Совет кишиларининг ўсиб бораётган эҳтиёжлари қишлоқ хўжалигининг барча тармоқларини ва аввало чорвачиликни янада тезроқ ривожлантиришни талаб қилади. Кейинги вақтларда халқ фаровонлигининг ошиши айни чорвачилик маҳсулотларига бўлган талабни кучайтирди. «Шу муносабат билан гўшт, сут ва бошқа маҳсулотлар етиштириш анча кўпайтирилган бўлишига, тармоқнинг иши яхшиланишига қарамай, чорвачилик ривожининг ҳозирги даражаси тез ўсиб бораётган эҳтиёжларга жавоб бера олмайдиган ҳолат вужудга келди». Китобда партиянинг умуман қишлоқ хўжалигини ва хусусан чорвачиликни янада ривожлантириш юзасидан ишлаб чиққан тадбирлари системаси батафсил тасвирланган. (2-том, 487—522-бетлар).

* * *

Партия янги вазифаларни ва уларни ҳал этиш йўлларини белгилаганида жамиятнинг эҳтиёжлари нималар эвазига қондирилишига, бу ишга қанча куч, ресурс ва вақт сарф бўлишига жамиятнинг ўзи мутлақо бефарқ қарай олмаслигига асосланади. Мана шу эҳтиёжлар нақадар яхши қондирилишига ҳам, ясалган буюмлар нақадар узоқ вақт хизмат қилишига ҳам, янги машиналар нақадар пухта ва унумли ишлай олишига ҳам жамият бефарқ қарай олмайди. Бинобарин биз коммунистик бунёдкорлик йўлидан нақадар олға борганимиз сайин совет кишисининг меҳнати билан ишлаб чиқарилган, Ватанимизнинг гўзал табиати бизга инъом қиладиган ҳамма нарсаларга омилкорлик билан, тежаб-тергаб ёндошиш шу қадар муҳимроқ бўлаверади. Ҳар қандай маҳсулот нақадар самарали ва нақадар сифатли ишлаб чиқарилиши, ҳар қандай иш нақадар самарали ва сифатли бажарилиши тўғрисидаги масала ҳам шу билан чамбарчас равишда боғланган.

Тўплам 1964 йил 6 ноябрь кунини, «Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 47 йиллиги» тўғрисидаги докладда ўртоқ Л. И. Брежнев биринчи марта «ишлаб чиқаришнинг миқдорий ўсишигагина эмас, унинг сифат жиҳатига ҳам кўпроқ эътибор бериш» зарурлиги тўғрисида гапирган, маҳсулот сифатини оширишни ижтимоий меҳнат унумдорлигини ўстиришнинг энг муҳим резервларидан бири» деб таърифлаган пайтни бизга эслатади. (1-том, 123-бет). Ўша пайтдан бери самарадорлик ва сифат проблемаси партия иқтисодий стратегиясининг марказига чиқариб қўйилди. Бу нарса икки томлик материалларида ҳам жуда яхши кўрсатиб берилган. Ҳозир самарадорлик ва сифат учун кураш чинакам умумхалқ характери тусини олди.

Шу муносабат билан иқтисодий тежашни қатъиян кучайтириш ёки ҳатто қаттиқлаштириш вазифаси ҳам алоҳида актуаллик касб этди. Ҳозир Совет Иттифоқи маҳсулотнинг деярли ҳамма турларини 15—20 йил аввалгига нисбатан икки-уч ҳисса, баъзиларини эса бир неча баравар кўп ишлаб чиқармоқда. Шундай бўлса ҳам гоҳ у, гоҳ бу нарса етишмай турибди. Гарчи эҳтиёжлар ўсиб бораётганини ҳисобга олиш лозим бўлса ҳам, аммо бу етишмовчиликнинг сабаби шугина эмас. Маҳсулотнинг сифатидан кўра, ишлаб чиқарилган нарсалардан самарали, оқилона фойдаланиш ўрнига ишлаб чиқариш ҳажмларини оширишга кўпроқ эътибор бериш одати, ўзига хос анъанаси ҳам бунга сабаб бўлмоқда.

Дарвоқе, сўнгги омил ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлиб қолмоқда. Сифат ва самарадорлик омилидан тўла-тўкис фойдаланилган тақдирда, саноат ва қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг ҳозирги даражасида ҳам мамлакатнинг металлга ва озиқ-овқат маҳсулотларига, ёқилғига ва бинокорлик материалларига, техникага ва халқ истеъмол қиладиган молларга бўлган эҳтиёжларини анча яхшироқ қондириш мумкин бўлур эди. «Иқтисод сўзи икки маънода ишлатилиши бежиз эмас. Мамлакатимизнинг табиий бойликлари нақадар катта бўлмасин, хўжалигимизнинг миқёслари нақадар улкан бўлмасин ва совет кишиларининг меҳнатдаги ғайрат-шижоати нақадар зўр бўлмасин, иқтисод қилиш санъати иқтисодни, яъни экономикани муваффақиятли ривожлантириш гарови бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади. Сарфланган ҳар сўмни, ҳар бир меҳнат соатини, маҳсулотнинг ҳар бир тоннасини аниқ ҳисоблаш ва ундан самарали фойдаланиш, хўжасизлик ва ландавурликка батамом барҳам бериш қобилияти — бизнинг олий партиявий бурчимиздир». (2-том, 295-бет).

Иқтисодий тежашни изчиллик билан амалга ошириш, моддий ва маънавий ресурслардан оқилона фойдаланиш бундан буён ҳам жуда муҳим умумхалқ, умумдавлат вазифаси бўлиб қолаверади. Бу хусусда тўпламда баён этилган ва конкрет хўжалик вазифалари билан боғланган, ўзининг бутун ижтимоий-сиёсий аҳамияти очиб берилган принципиал йўл-йўриқлар етук социализм экономикасини ривожлантиришнинг муҳим проблемасини назарий ишлаб чиқиш жиҳатидан ҳам, амалий тавсиялар бериш жиҳатидан ҳам бениҳоя қимматлидир.

Икки томликда — айниқса кейинги йиллардаги асарларда — ишлаб чиқаришни интенсивлаш вазифаси атрофлича таҳлил этилган. Бу ўринда гап аслида партиянинг иқтисодий сиёсатида унинг XXIV съезди асос солган бурилиш тўғрисида бормоқда. Ҳали фойдаланилмай ётган резервларни ишга солиш, иқтисодий ўсишга тобора кўпроқ даражада меҳнат унумдорлигини ошириш ва фан-техника тараққиётини жадаллаштириш йўли билан, мавжуд ишлаб чиқариш қувватларидан тобора тўла фойдаланиш йўли билан, ишлаб чиқаришга сарфланган ҳар бир сўмнинг, фойдаланилган ҳар тонна металл, ёқилғи, цемент, ўғитнинг самарасини ошириш йўли билан эришиш — партиянинг интенсивлашга ёндошиши бизнинг кўз ўнгимизда мана шундай тарзда намоён бўлмоқда. Партия буни фаровонликни янада ошириш билан айни бир вақтда хўжаликни келгусида тезроқ ривожлантириш имкониятларини таъминлашнинг, мамлакат мудофаа қобилиятини лозим даражада сақлашнинг гарови, деб билмоқда.

Фан ва техникани тараққий эттириш экономикани ривожлантиришни интенсивлашнинг энг муҳим воситасидир. Фан-техника ютуқлари социалистик хўжалик юритиш системасининг афзалликлари билан узвий равишда боғланиб, коммунизм моддий-техника базасини вужудга келтиришнинг бош воситаси бўлиб, тузумимизнинг капитализмдан афзаллигини тасдиқлаш бўлиб, ақлий меҳнат билан жисмоний меҳнат ўртасидаги муҳим тафовутларнинг конкрет формаси бўлиб майдонга чиқади. Бироқ шу ютуқларни рўёбга чиқарадиган одамларнинг интизомлилиги, масъулияти, ташаббускорлиги, халқ хўжалигининг барча участкаларида, ишлаб чиқариш фаолиятининг ҳар бир ячейкасида юксак талабчанлик, уюшқоқлик, ишга ижодий муносабат вазияти ҳам жуда муҳимдир. «Қуйидан», аниқроқ қилиб айтганда, жамиятнинг энг теран жойларидан бошланадиган миллион-миллион кишиларнинг ижодий активлиги, ташаббускорлиги, меҳнатдаги ғайрат-шижоати — социалистик экономикани ўстиришнинг қудратли кучидир.

Китобда омманинг ташаббускорлиги ва активлигини ривожлантиришга — умумхалқ социалистик мусобақасига кўпгина ёрқин саҳифалар бағишланган. Тўплам кўп миллатли мамлакатимиз ишчилари, деҳқонлари, зиёлилари, барча меҳнаткашларининг иродасига ва ғайратига зўр ишонч руҳи билан суғорилган. Унда ҳозир тобора кўпроқ самарадорлик ва сифат проблемалари теварагига марказлашаётган, халқ хўжалигида энг юксак пировард натижаларга эришишга қаратилган, муқобил планлар билан тобора чамбарчас боғланган, янги инсонни тарбиялашнинг, уни сиёсий жиҳатдан ўстиришнинг, ахлоқий камолотга эриштиришнинг беқиёс воситаси бўлиб қолган социалистик мусобақанинг сифат жиҳатидан янги белгилари чуқур очиб берилади. Мусобақанинг бу белгилари меҳнатга коммунистик муносабат ҳаракатида айниқса бўртиб намоён бўлмоқда, ҳозир бу ҳаракатда ўн миллионлаб кишилар қатнашмоқда (2-том, 387—388 бетлар). Партия масалани шу тарзда қўймоқдаки, мусобақани ташкил этишда андазачилик ва расмиятчиликка йўл қўйилмасин, тажрибани бахам кўриш амалий равишда ташкил этилсин, омманинг ғайрат-шижоатига меҳрибонлик билан қаралсин, биронта ҳам фойдали ташаббус сўниб қолмайдиган бўлсин, партия ўз ташкилотларига, шунингдек касаба союз, комсомол ташкилотларига, хўжалик раҳбарларига ҳам мана шундай таълим бермоқда.

Социализм халқ оммасининг ўзи қилган ҳаракатдир, унинг меҳнати, унинг ижодкорлиги натижасидир. Социализм ишчилар ва колхозчиларнинг, мутахассислар ва олимларнинг ижодий ташаббускорлиги ва омилкорлигини ривожлантириш учун энг қулай имкониятларни яратиб беради. Мана шундай шароитда ҳар бир меҳнатчи ўзини мамлакатнинг ҳақиқий хўжайини деб — хўжасизликка ва ношудликка тоқат қила олмайдиган актив, тежамкор, масъулиятли ва интизомли хўжайин деб ҳис этмоғи керак. «Коммунистик характер ва коммунистик онгнинг бу белгилари зўр моддий кучга эга эканини улуғ Ватанимизнинг ўсиб бораётган қудрати ва бойлигида, совет халқининг фаровонлиги ошиб боришида, Ватанимизнинг мудофаа қобилияти мустаҳкамланишида мужассамлашаётганини биз биламиз, бунга ўз тажрибамизда ишонч ҳосил қилганмиз» (2-том, 224-бет), — деб ёзади ўртоқ Л. И. Брежнев.

Партиямиз халқ хўжалиги ривожини жадаллаштириш имкониятлари ва шарт-шароитларини таҳлил этганда, кундалик вазифаларни амалга оширишга қандай ёндошишни белгилаётганида ҳамиша мана шуларнинг ҳаммасини истиқболга, келгуси кунга қиёс қилиб кўраётганлигини КПСС Марказий Комитети Бош секретарининг иқтисодий масалаларга доир асарлари яққол кўрсатиб турибди. Ғарбий ва Шарқий Сибирни ривожлантириш, БАМни, Узоқ Шарқдаги саноат ва ўрмон саноати комплексларини барпо этиш, РСФСРнинг Нокоратупроқ зонасини юксалтириш программалари ва ҳозир бутун халқнинг катта куч-ғайрат сарфлашини талаб қилаётган бошқа бир қанча программалар мамлакатнинг ҳозирги эҳтиёжларинигина эмас, келажакни ҳам кўзлайди, ҳам иқтисодий, ҳам чуқур иқтисодий моҳиятга эгадир. Бу программаларнинг амалга оширилиши натижасида ўнлаб янги шаҳарлар, илм-фан ва маданият марказлари барпо этилади, илгари хувиллаб ётган бепоён ерлар гуллаб яшнайди. Икки томлик материалларида, айниқса ўртоқ Л. И. Брежневнинг 1977 йил март — апрелида Сибирь ва Узоқ Шарқ бўйлаб қилган сафарига бағишланган материалларда Ленин партиясининг социалистик Ватанимизни келгусида равнақ топтириш, унинг қудратини ошириш тўғрисидаги, коммунизм бинокорларининг янги авлодини тарбиялаб вояга етказиш соҳасидаги ғамхўрлиги ғоят тўла-тўкис намоён бўлган.

Ҳозир олдимизда турган ва келгусида экономика соҳасида пайдо бўладиган тарихий вазифаларни ҳал этишнинг муваффақиятини ҳар тарафлама билимдон кадрлар таъминлайди. «Ҳозирги раҳбар ўзида партиявийликни ишнинг кўзини яхши билиш билан, интизомни ташаббус ва ишга ижодий ёндошиш билан бирга қўшиб олиб бориши лозим. Шу билан бирга раҳбар ҳар бир соҳада социал-сиёсий, тарбиявий жиҳатларни ҳам эътиборга олиши, одамларга, уларнинг эҳтиёж ва талабларига сезгирлик билан қараши, ишда ва турмушда ўрнак бўлиши лозим». (2-том, 334-бет). Бу сўзларда аслида раҳбарнинг кодекси, барча поғоналардаги кадрларга нисбатан турмуш қўяётган талаблар ўз ифодасини топган. Партия кадрларни тайёрлаш ва қайта тайёрлаш системасини доимо такомиллаштирмоқда. Бу муҳим ишда мавжуд тажрибадан ҳам, янги иш формаларидан ҳам фойдаланиш зарурлигини уқтирмоқда.

* * *

Ленин партияси раҳбарлигидаги совет халқи хўжаликни ривожлантириш соҳасида хилма-хил вазифаларни ҳал этмоқда. Бу соҳадаги ишлар биринчи марта қилинмоқда, кўп ишлар инсоният тарихида мисли кўрилмаган миқёсларда амалга оширилмоқда. Олға томон қўйилган ҳар бир қадам — янги-янги проблемаларга дуч келиш, зўр масъулият билан, баъзан эса таваккал қилиб янги ишларга қўл уриш билан боғланган. Бу ишлар ўртоқ Л. И. Брежневнинг эришилган натижалар чуқур партиявий ошкоралик ва принципиаллик билан таҳлил этилган, камчиликлар анализ қилинган, бундан буёнги иш программаси белгиланган китоби саҳифаларида кўз ўнгимизда намоён бўлиб турибди. Улуғ Ленин васиятларига садоқатли партиямиз келажак йўлини аниқ очиб бераётганини, совет кишилари осойишта, ишчанлик вазиятида, тинч шароитларда яшаб меҳнат қилишлари учун, уларнинг моддий ва маънавий фаровонлик даражаси муттасил ўсиши учун имкони бўлган ҳамма ишни қилаётганини кўриб турибмиз.

Қардош социалистик мамлакатлар янги дунё қурилишидек буюк ишни биз билан ягона сафда туриб олиб бормоқдалар. Улар билан иқтисодий ҳамкорлик қилиш, бу ҳамкорликни ўзаро манфаатдорлик ва социалистик интернационализм негизларида янада ривожлантириш истиқболларини таҳлил этиш, 1971 йилда Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар қабул қилган социалистик иқтисодий интеграция комплекс программасининг аҳамияти ва унинг қандай бажарилаётганлиги — мана шуларнинг ҳаммаси тўпламда ўз ифодасини топган. Унда КПССнинг, совет давлатининг социализм мамлакатлари билан муносабатлардаги принципиал позицияси аниқ ифодалаб ўтилган: «ишни чинакам тенг ҳуқуқлилик ва бир-бирининг муваффақиятларидан манфаатдорлик руҳида олиб бориш, миллий манфаатларнигина эмас, интернационал манфаатларни ҳам эсда тутиб қарорлар ишлаб чиқиш лозим. Қандай проблемалар пайдо бўлмасин уларни дўстлик, бирлик ва ҳамкорликни мустаҳкамлаш руҳида ҳал этиш кераклигига ишончимиз комил» (2-том, 303-бет).

Ўртоқ Л. И. Брежневнинг ҳозирги босқичда КПССнинг иқтисодий сиёсати масалаларига бағишланган ва ўнлаб янги материаллар билан тўлдирилган асарнинг қайта нашр этилиши мамлакатимиз В. И. Ленин туғилган куннинг 110 йиллигига ҳозирлик кўраётган, беш йилликнинг якунловчи босқичига қадам қўяётган ва жонажон партиянинг XXVI съездига тайёргарлик кўра бошлаган бир пайтда катта ғоявий-сиёсий ва назарий аҳамият касб этади. Тўплам материаллари советлар Ватанини социал-иқтисодий жиҳатдан ривожлантириш соҳасида ўз олдиларида турган вазифаларни ҳал этишда кадрларимизга, оммавий китобхонларга амалий ёрдам беради.

(«ПРАВДА» газетасининг 14 декабрдаги редакцион мақоласи).

ДУНЁ ОВОЗИ

ЧЕТ ЭЛ ХАБАРЛАРИ

СОВЕТ—ПОКИСТОН ҲАМКОРЛИГИ

ИСЛОМОБОД, 13 декабрь. (ТАСС). Бу ерда Совет Иттифоқи билан Покистон Ислом Республикаси ўртасида илмий ва маданий ҳамкорликнинг уч йиллик (1979—1981 йиллар) программасини имзолаш маросими бўлди. Программага мувофиқ иккала мамлакатда бир-бирларининг кўпгина виставкалари очилади, телевидение ва радио программалари, адабиётлар алмаштирилади, санъат, соғлиқни сақлаш, халқ маорифи ва спорт арбоблари бир-бирига боришади. Совет томони Покистоннинг 70 дан ортиқ гражданини СССРнинг олий ва ўрта ўқув юртларига қабул қилиб ўқитади.

Программа имзолангандан кейин федерал маориф, маданият, спорт ва туризм министри М. А. Хоти ТАСС мухбирига бундай деди: 1965 йилда мана шундай биринчи битим имзолангандан пайтдан бери Покистон билан Совет Иттифоқи ўртасидаги алоқалар кенгайди ва чуқурлашди. Янги программа бу алоқаларни янада ривожлантириш учун яхши негиз бўлади. Покистон ҳукумати ва халқи шу ҳамкорликни ривожлантиришга доимо эътибор бериб келаётган Совет Иттифоқи ва унинг раҳбарларидан миннатдордир.

АМЕРИКА—ЭРОН

МУНОСАБАТЛАРИГА ДОИР

ВАШИНГТОН, 13 декабрь. (ТАСС). АҚШ давлат департаменти Эроннинг АҚШдаги 183 дипломати мамлакатдан чиқиб кетиши кераклигини эълон қилди. Давлат департаменти вакилининг айтишича, Америка ходимлари ҳамон ушлаб турилганлиги, шунингдек Теҳрондаги АҚШ элчихонаси ишғол қилиб олинганлиги сабабли мана шу чора кўрилган.

АҚШ маъмурияти, деб ёзади «Бостон глоб» газетаси, Эронни иқтисодий жиҳатдан бўғиб қўйишга қаратилган бир қанча тадбирларни ишлаб чиқмоқда. Газета «давлат департаментидаги юқори мансабдор ходимнинг» гапига асосланиб, шуни таъкидлайдики, давлат секретари С. Вэнс бошчилигидаги АҚШ ҳукумат делегациясининг Ғарбий Европага қилган визити айни шу мақсадни кўзлайди.

ЮПИ агентлигининг хабарига кўра, НАТО кенгашининг Брюсселда ўтаётган сессиясида АҚШ ўз иттифоқчиларидан Американинг Эронга қарши ҳаракатларини қўллаб-қувватлаш тўғрисида расмий баёнот имзолашни талаб қилган.

Матбуот хабарига қараганда Вашингтон ўз иттифоқчиларига ёлворишдан уларни Эронга дипломатик ва иқтисодий тазйиқ ўтказиш кампаниясига қўшилишга мажбур этиш мақсадида бевосита дўқ-пўписага ўтмоқчи бўлиб турибди. Америка конгресси вакиллар палатасининг даромадлар ва солиқлар комиссияси қабул қилган қонун лойиҳаси АҚШ президентига Вашингтоннинг Эронга қарши ҳаракатларида «ҳамкорлик қилишдан бош тортган» мамлакатлардан АҚШга экспорт қилинадиган молларга анча юқори солиқ солиш ҳуқуқини беради.

ТОКИО, 13 декабрь. (ТАСС). АҚШнинг Японияга тазйиқи кучайиб бораётганлиги Япония ҳукуматида кескин эътирозларга сабаб бўлди. Ташқи савдо ва саноат министрлигининг вакили шуни маълум қилдики, Америка концернлари Японияга нефть етказиб бериш қисқартирилишини эълон қилганлиги сабабли Эрон билан бевосита битим тузишдан бошқа йўл қолмади. Ташқи ишлар министри С. Окита матбуот конференциясида сўзга чиқиб, Япония ҳукумати Япония фирмаларининг Эрон нефтини «номунтазам харид қилиш»га нисбатан чоралар кўрмоқчи бўлиб турибди, деди.

НЬЮ-ЙОРК, 13 декабрь. (ТАСС). Қўшма Штатлар Эронга дипломатик ва иқтисодий тазйиқ қилиш билан бирга ҳарбий пўписа сиёсатини ҳам давом эттирмоқда. Эрон шаҳарларига ва ҳарбий объектларига бомбалар билан зарба уриш режаларидан ташқари Эронга катта десант тушириш имконияти ўрганилмоқда, деб ёзади «Авиэйшн уик энд спейс текноложи» журнали.

РИМ, 13 декабрь. (ТАСС). «Репубблика» газетаси «Брюсселдаги манбалар»га асосланиб Вашингтон ўзининг НАТОдаги иттифоқчиларидан Эронда ҳарбий ҳаракат бошланган тақдирда уларнинг базаларидан фойдаланишга розилик беришларини талаб қилаётганлигини хабар қилди. Шу мақсадда, деб ёзади газета, АҚШ ўзининг НАТОдаги шерикларига «зўр бериб тазйиқ» ўтказмоқда. «Репубблика» газетасининг маълумотларига кўра Италияда бешта ана шундай базадан американлакларнинг фойдаланишга розилик бериш талаб қилинмоқда.

ТЕҲРОН, 13 декабрь. (ТАСС). Қўшма Штатлар Эронда жумладан шимоли-ғарбий районларда тартибсизликларни кучайтирмоқдалар, деди оятилло Ҳумайни. Теҳрон радиосининг хабарига кўра, у яна бундай деди: АҚШнинг Эрондаги жиноятларини фош қилишга бағишланган халқаро суд мажлиси ўтказилишига АҚШ тўсқинлик қилишга уринмоқда, шу суд мажлисида Вашингтоннинг мамлакатимизга нисбатан қилган жиноий ҳаракатларини кўрсатувчи далиллар намойиш этилган бўлур эди.

Ҳумайни бугун ташқи ишлар министри Готбзодага айниқса шоҳ режими даврида АҚШнинг Эрондаги ҳаракатларини текширадиган халқаро комиссия тузиш, текшириш натижаларини эса халқаро жамоатчиликка маълум қилиш тўғрисида фармойиш берди.

ЧИҚИНДИ ЭМАС, ХОМ АШЁ

КПСС Марказий Комитетининг 1979 йил ноябрь Пленуми қарорларида, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежневнинг шу Пленумдаги мазмунли нутқида иқтисодий тежамкорликни изчиллик билан ўтказиш, моддий ва молиявий ресурслардан оқилона фойдаланиш зарурлиги яна бир бор таъкидлаб ўтилди. Халқ хўжалигининг барча тармоқларида тежамкорликни кучайтириш, ишлаб чиқариш чиқиндиларини камайтириш, уларда турли-туман буюмлар ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш учун битмас-туганмас резерв ва имкониятлар борлиги, улардан оқилона фойдаланиш йўллари аниқ ва равшан кўрсатиб берилди.

Куни кеча республика Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида «Ўзбекистон халқ хўжалигида саноат чиқиндиларидан рационал фойдаланиш йўллари» темасида очилган кўргазма ҳам шундан далолат бериб турибди. Бу ерда ишлаб чиқариш чиқиндиларидан турли хил маҳсулотлар тайёрлашни ўзлаштирган ўнлаб корхоналарнинг иш тажрибасига бағишланган экспонатлар қўйилган.

Шуни айтиш кифояки, республикамиз бўйича ўнинчи беш йилликнинг ўтган даври мобайнида ишлаб чиқариш чиқиндиларидан фойдаланиш ҳисобига минглаб тонна металл прокати, 1 миллион кубометрга яқин ёғоч-тахта тежаб қолинди. 914,2 тонна қоғоз, деярли 2,5 минг тонна химия материаллари ва бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқарилди. Фақатгина ўтган йили шу йилнинг биринчи ярмида ишлаб чиқариш чиқиндилардан фойдаланиш ҳисобига 8,3 миллион сўмлик турли-туман маҳсулот тайёрланди.

Чиқиндилардан турли хил товарлар ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш жуда катта иқтисодий самара беришини кўрсатувчи кўпдан-кўп мисоллар келтириш мумкин. Биргина «Ўзбеквторсирё» республика тресги коллективининг иккиламчи хом ашёни йиғиб, қайта ишлаб чиқариш учун корхоналарга етказиб бериши кўплаб қимматли материалларни тежаб қолишга олиб келаяпти. Трест ишчи-хизматчилари ўнинчи беш йилликнинг ўтган йиллари давомида 123 минг тонна макулатура йиғишди. Ундан саноат корхоналарида ўнларча миллион сўмлик кенг истеъмол товарлари тайёрланди. Шунинг ҳисобига 462 минг куб метр ёғоч-тахта тежаб қолинди. Биргина шу тадбир туфайли 9 миллион 250 минг сўмлик фойда олинди, демакдир. Оҳангарондаги бинокорлик пластмасса материаллари комбинати шу трест етказиб берган хом ашёни қайта ишлаб, 1 миллион сўмликка яқин маҳсулот тайёрлади.

Кўргазмада республикамиз пойтахти ва областимиздаги қатор корхоналарнинг ишлаб чиқариш чиқиндиларидан фойдаланишдаги ютуқларини кўрсатувчи жуда кўп экспонатлар бор. Кўргазманинг бутун-бутун бўлимлари айрим корхоналарнинг бу соҳадаги иш тажрибасига бағишланган.

КЎРГАЗМА

«Средазкабель» ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективи чиқиндилардан фойдаланиш соҳасида катта ютуқларга эришаётганлиги ҳаммага маълум. Кабелчиларнинг бу соҳадаги иши кўпчилик учун намуна бўлмоқда. Шунинг учун ҳам кўргазмада корхона ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчиларининг чиқиндилардан, айниқса, кўплаб кенг истеъмол товарлари ишлаб чиқараётганлигини кўрсатувчи экспонатлар анчагина бор. Коллектив бундай маҳсулот тайёрлашни йилдан йилга кўпайтириб бормоқда.

Кабелчилар 1977 йилда ишлаб чиқариш чиқиндиларидан бир неча юз минг сўмлик халқ истеъмоли товарлари тайёрлашган эди. Ўтган йили бу кўрсаткич 3 миллион 107,6 минг сўмни ташкил этди. Шунча миқдордаги маҳсулотни ишлаб чиқариш учун салкам 1300 тонна турли хил саноат чиқиндиларидан фойдаланилди. Коллектив бу йил ҳам тежамкорликда самарали ишламоқда. Шу йилнинг ўтган биринчи ярмида чиқиндилардан тайёрланган ва халқ хўжалик эҳтиёжлари учун етказиб берилган маҳсулот миқдори салкам 2 миллион сўмликка яқинроқ бўлди. Корхонада чиқиндилардан рўзғорда фойдаланиладиган турли хил симлар, радиоантенналари, тўқилган гиламча, енгил автомашиналар учун резина буюмлари ва бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқарилмоқда.

Чирчиқ трансформатор заводи ҳар йили кўплаб металл прокати ишлатади. Ундан трансформаторларнинг турли қисмлари тайёрланаётганда маълум миқдори чиқиндига чиқади. Илгари бундай чиқиндилардан деярли фойдаланилмас ёки жуда кам фойдаланиларди. Сўнгги йилларда трансформаторчилар бу соҳада анча ижобий силжиш қилдилар. Ишлаб чиқариш чиқиндиларидан турли-туман буюмлар тайёрлашни йўлга қўйиш масаласига эътиборни кучайтиришди. Корхона новаторлари, рационализатор ва ихтирочилари бу соҳадаги изланишларни авж олдириб юборишди. Шунинг учун ҳам машинасозлар чиқиндилардан маҳсулот ишлаб чиқаришни йил сайин кўпайтириб бормоқдалар. 1978 йилда 272 тонна металл чиқиндиларидан 1 миллион 135 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилган эди. 1979 йилнинг биринчи ярмида 741,4 минг сўмлик турли туман кенг истеъмол товарлари тайёрланди. Бунинг учун 233,5 тонна металл чиқиндиси ишлатилди. Коллектив чиқиндидан тайёрлаётган кенг истеъмол товарлари орасида автомобилни ремонт қилиш учун ишлатиладиган калитлар йиғиндиси, поддон ғилофи, электрик қўнғироқ, «Пахта», «Лилия» совғалари ва бошқа маҳсулотлар бор. Заводда капгир, ошхона пичоқлари йиғиндиси, хокандоз ҳам тайёрланмоқда.

Ўзбекистон химия машинасозлиги, Тошкент экскаватор заводи, Тошкентдаги металл-фурнитура, қоғоз комбинати, Янгийўл биохимия заводи ва бошқа корхоналарда ҳам ишлаб чиқариш чиқиндиларидан фойдаланиш тобора яхшиланиб бормоқда.

Янгийўл биохимия заводи Тошкент шаҳри ва областидаги ёғочсозлик ва мебель корхоналарининг, гуруч саноати чиқиндиларидан мунтасил фойдаланмоқда. Корхонада бунинг учун махсус тажриба саноат цехи ташкил этилди. Бу цех ўтган йилдан бери актив писта кўмир ва лигнин ишлаб чиқармоқда. Илгари лигнин ташлаб юборилади. Ўтган йили бундай маҳсулотдан 105 тонна тайёрланди. Унинг ҳар бир тоннаси истеъмолчиларга 550 сўмдан сотиляпти. Натижада ўнларча минг сўмлик даромад олинди. Бу йил эса 120 тонна лигнин ишлаб чиқариш назарда тутилмоқда.

Республика халқ хўжалигида саноат чиқиндиларидан рационал фойдаланиш йўллари темасида ташкил этилган кўргазма ўзининг бой экспонатлари билан келувчилар диққатини жалб қилмоқда. Бу экспонатлар ҳар бир корхона ва ташкилотда ишлаб чиқариш чиқиндиларидан фойдаланиш учун имкониятлар ва резервлар борлигини яққол исботлаб турибди. Шундай экан ҳамма жойда хом ашё ва материалларни тежаб-тергаб сарфлаш, ишлаб чиқариш чиқиндиларидан оқилона фойдаланиш учун барча зарур чора-тадбирларни кўриш лозим. Бу билан кўплаб иқтисодий самара кўрилади, халқимиз эҳтиёжлари учун турли-туман кенг истеъмол товарлари ишлаб чиқаришни кўпайтиришга эришилади.

М. МАҲМУДОВ.

ДАДИЛ ҚАДАМ

ЛАВҲА

Муҳаммаджон ака бугун ҳам тонг билан яна идорага отланди.

Уй олдида уни машина кутиб турарди. Олдинги ўриндиққа чиқиб ўтирган раис шофердаги лоқайдликни дарров пайқади. Шофёр йигит салом бериб моторни олдираркан, худди кечирим сўрагандай бошлиққа кўз қирини ташлаб олди. Унинг уйқуга қонмаган кўзлари қизаринқираган, қовоқлари ошган хамирдек бўртиб осилиб турарди. Унинг қарашидан яна «қани энди шу топ бирон соат мириқиб мизғиб олсанг», деган илинжни ҳам илғаб олиш қийин эмасди.

— Ҳечқиси йўқ, — деди раис гўё ўзи билан ўзи гаплашгандай оҳиста, — биз пахтакорлар учун ҳозир қуш уйқуси пайти. Ҳализамон тўйиб ухланадиган хотиржам вақтлар ҳам етиб келади, ука.

Шофер йигит чеҳрасига мулойим табассум югурди, машинага беихтиёр газ берди. Енгил «Газик» қишлоқ йўлидан қушдек илдам елиб кетди.

Раис шофёрни юпатишга юпатди-ю, аммо ўзи ўйланиб қолди. Ҳали хотиржам бўлиш қайда. Олдинда озмунча иш, юмуш турибдими?! Йиғим-терим ҳам ниҳоят тугаб, далаларга ҳайдов тракторлари чиқди. Аммо уни тезроқ ва сифатли тугаллаш, бошқа кузги-қишки тадбирларни ҳам ер бетини қор босмасдан амалга ошириш лозим. Акс ҳолда кечикилади, фойдаси бўлмайди.

Бу йил деҳқонга жуда оғир бўлди, — ўйларди у йўл-йўлакай. Озмунча тер тўкиш, озмунча қийинчиликларни енгишга тўғри келдими ахир. Азамат пахтакорнинг пўлат иродаси, дарёдек жўшқин ғайрат-шижоати, бақувват билак шашти, унинг ор-номуси ҳаммасидан устин келди. Қутлуғ зафар қўлга кирди. Хўжалик пахта тайёрлаш йиллик планини 4 ноябрда, социалистик мажбуриятини эса 15 ноябрда районда биринчи бўлиб муваффақиятли ўринлади. Давлатга 1230 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан пландаги 32,3 центнер ўрнига салкам 40 центнердан «оқ олтин» сотилди. Яъни гектар бошига ҳосилдорликда ҳатто мажбуриятдагига нисбатан 5 центнерга ўзиб кетилди!.

Осмонўпар жавоҳир хирмонлари баракасидан бугун олам мунаввар. Яқин ўртада сира бундай улкан довон ошилган эмас. У ўз кўлами ва салобати билан алоҳида қийматга, аҳамиятга эга. Чунки, она — Ватан хазинасига тортиқ қилинган ҳар бир мисқол «оқ олтин»да йилимизнинг бутун оғир қийинчиликлари, миришкорларнинг бор ғам-ташвишлари, ҳосил тақдирини ўйлаб чеккан машаққатлари, пахтазор майдонидаги мислсиз меҳнат жасорати ва фидокорлиги ўз ёрқин ифодасини топган. Азамат деҳқон пахтамиз — ғуруримиз, ризқ-рўзимиз баракаси деб озмунча тер тўкдими. У тўккан маржон-маржон тер эвазига тома-тома тоғ бўлиб юксалган олтин нуқралар бугун мардона меҳнатга тилла зарҳалдир. Ана шу улкан меҳнат, кураш китобининг энг бошида биз қадоқ қўл, журъаткор азамат механизаторлар, толмас билак чевар теримчилар, қалб даъвати билан ёрдамга чиққан олийҳиммат ҳашарчилар номини ўқиймиз.

Механизаторлар маҳоратлари, қудратларини яна бир бор намойиш этдилар. Колхозда машина терими плани 110 процент бажарилди. Етиштирилган жами ҳосилнинг 93 проценти мавжуд 20 «зангори кема» бункеридан тўкилди.

Кўпмингкилограммчи чевар теримчилар ҳам бу йил зўр ғайрат кўрсатишди. Республика партия ва ҳукуматининг илҳомбахш Мурожаати ҳаммани далага чорлади. Кексаю-ёш, эркагу-аёл барча пахтазорга отланди. Ўзаро меҳнат беллашуви қизиб кетди. Зеби Мусурмонқулова, Фарида Жуманова, Меҳри Душабоева, Ойсара Чингизова, Ойсара Ботирбекова, Ортиқгул Ўрозбоева каби илғор теримчиларнинг номи ҳурмат тахтасидан сира тушмади. Мавсумда 6—8 тоннадан ошириб пахта терган бу чеварлар мусобақада доим пешқадам бўлишди.

Меҳнат беллашувида олийҳиммат ҳашарчилар ҳам сира бўш келишмади. Етиштирилган мўл ҳосилнинг сўнгги граммигача йиғиб-териб олишда колхоз пахтакорларига 500 нафар ҳашарчи кўмак берди. Улар Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институти, Оҳангарон алоқа ҳунар-техника билим юрти, Бўстонлиқ район мактабларининг талабалари ва тайёрлов министрлиги ишчилари эди.

... Муҳаммаджон ака қийин, аммо қут-баракали келган йил, она-Ер саховати ҳақида шукурона ўйларкан, машина Мамат Рисбоев бошлиқ 3-бригада даласига етиб келганини сезмай қолди.

Бу бригада деҳқонлари 105 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан салкам 50 центнерга етказиб хирмон кўтардилар. Миришкорлар айни кунларда эришилган ютуқларни янада мустаҳкамлаш мақсади билан келгуси йил мўл ҳосилига пухта замин яратмоқдалар.

Раис машинадан тушиб, шудгор оралади. Тунда баракали иш қилишибди азамат тракторчилар, хаёлдан ўтказди у, ерлар ғўзапоядан яхшилаб тозаланибди. Сўнгра у аста чўққайиб ўтирдида қўнжидан газ-чўп олиб ҳайдовнинг чуқурлигини текшириб кўрди. 35 сантиметр! Яхши, сифатли шудгорланибди, қувониб дилидан ўтказди. У ҳаво шундай турса бугун ҳам суръат чаккн бўлмайди...

Раис бу мавсумда гектарлардан 42 центнердан анча ошириб хирмон кўтарган Турлибек Яхшибоев ва Шарифбой Эсонбоевлар бошлиқ бригадаларнинг ерини ҳам йўл-йўлакай кўздан кечирди. Бу бригадаларда ҳам сўнгги гектарлар шудгор қилинмоқда. Суръат ва сифат юқори

Мусобақа ютуқлар гарови бўлди. Ғолиблар мунтазам тақдирлаб борилди. Бу яхши самаралар берди. Кўпжасар Холменов бошлиқ 2-участка тўрт маротаба колхоз кўчма Қизил байроғини қўлга киритди. Қизил байроқ ва пул мукофотларини олишга бир неча бор муяссар бўлган бригада ва механизаторлар анчагина. Колхоз кўп вақтгача район кўчма Қизил байроғини қўлда сақлаб турди. Хўжаликка пул ва иккита енгил автомошина мукофотга берилди.

Кадрлар сараланди. Ўқимишли, ишбилармон, тажрибали коммунист ўртоқлар танлаб, улар ишлаб чиқаришнинг масъул участкаларига биркитилди. Топширилган ҳар бир иш учун жавобгарлик оширилди. Меҳнат интизомига қатъий риоя қилинмоқда, ижро устидан пухта назорат ўрнатилган. Бу хўжаликни юритишда, одамлар билан ишлашда ижобий ютуқларга олиб келди.

... Далаларни бугун оромбахш қиш уйқуси элитган. Чуқур шудгорланган пайкаллар худди юнги савалаб кўпчитилган улкан юмшоқ тўшакни эслатади. Ҳа, она-Ер дам оляпти, куч тўплаяпти.

Н. ҲИКМАТУЛЛАЕВ,
Оққўрғон районидаги «Ленинизм» колхози.

ПЛАНГА ҚЎШИМЧА

КПСС Марказий Комитетининг 1979 йил ноябрь Пленуми ва ўнинчи чақириқ СССР Олий Советининг иккинчи сессияси қарорларига амалий иш билан жавоб бериш учун курашаётган Янгийўл районн колхоз ва совхозларининг бўрдоқибоқарлари катта ютуққа эришдилар. Давлатга гўшт сотиш йиллик халқ хўжалик плани ортиғи билан бажарилди.

Район чорвадорлари эл дастурхонига пландаги 2645 тонна ўрнига 2686 тонна гўшт тортиқ қилдилар. Давлатга гўшт сотиш ўтган йилнинг шу давридагига қараганда 1275 тоннага ортди.

Эришилган бу ютуққа «Коммунизм», Ленин номли, Ҳ. Турсунқулов номли, «Партия XXI съезди» колхозлари, «Новомихайловский» чўчқачилик совхози, У. Юсупов номли ишлаб чиқариш-аграр бирлашмаси чорвадорлари айниқса катта ҳисса қўшдилар.

М. ПЕЙСЕНОВ.

ТУНГИ ЧИРОҚЛАР

Бекобод районидаги «Далварзин» совхози ишчилари пахта далаларидаги ҳосилни сўнгги мисқолларигача йиғиштириб олиб, давлат қабул пунктларига етказиб бергач, келгуси йил ҳосили тараддудини бошлаб юбордилар.

Совхознинг барча бўлимларида ҳамма куч, техника воситалари 3000 гектар ерни тез ва сифатли шудгордан чиқаришга қаратилди. 32 та ҳайдов трактори икки сменада тўла қувват билан ишлаб турди. Механизаторларнинг унумли меҳнат қилишлари учун барча шарт-шароитлар яратиб берилди.

Илғор механизаторлар совхоз дирекцияси, партия, ишчилар комитети томонидан моддий ва маънавий рағбатлантирилиб борилди. Ерларни шудгорлашда Абдурашид Самадов, Иномжон Ортиқовлар раҳбарлик қилаётган бўлимларнинг тракторчилари пешқадамлик қилдилар.

Совхозда коллектор-дренаж тармоқлари тозаланиб, далаларга маҳаллий ўғит ташиб чиқариш қизғин бормоқда.

Т. УСМОНОВ.

ЧОРВАДОРЛАР АҲДИ

Тошкент районидаги «Ленинград» совхозининг чорвадорлари ўнинчи беш йилликнинг зарбдор тўртинчи йилини муваффақиятли якунлаш учун курашмоқдалар. Сут-товар фермасида йиллик давлатга сут топшириш плани ошириб бажарилган. Ҳозир мажбурият ҳисобига сут топширилмоқда.

Дурия Шалабоева ферманинг энг илғор соғувчиларидан. У ўз қарамоғидаги 18 бош сигирнинг ҳар биридан 3500 килограммдан сут соғиб олиш учун курашиб, маррага яқинлашмоқда. Аня Гасанбекова, Света Панковалар ҳам ўз қарамоғларидаги сигирлардан кўп сут соғиб олишда бошқаларга ўрнак бўлмоқдалар.

Чорвадорлар чорва қишловига ҳам яхши тайёрландилар. Ем-хашак тайёрлаш плани 200 процент қилиб адо этилган.

Т. ДУСАНОВ.

МУСОБАҚА ПЕШҚАДАМИ

Гўшт комбинати Бекобод шаҳридаги пешқадам корхоналардан бири ҳисобланади. Комбинат ишчи-хизматчилари шаҳар бўйича ташкил этилган меҳнат беллашувида кўпинча мукофотли ўринларни эгалламоқдалар. Йил бошидан бери ойлик иш натижаларига кўра бир неча бор мусобақа ғолиби бўлишди.

Комбинат коллективи меҳнатни пухта ташкил этиш, ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаш, меҳнат интизомини мустаҳкамлаш туфайли ишда катта-катта зафарлар қучмоқда. Ўнинчи беш йиллик бошидан бери йиллик ишлаб чиқариш топшириқлари муттасил ортиғи билан бажарилмоқда. Мана, бир ойдан ошиқроқ вақтдан бери келгуси йил ҳисобига маҳсулот ишлаб чиқарилмоқда.

Қўлга киритилган ютуқларни янада мустаҳкамлашга астойдил ҳаракат қилаётган ишчи-хизматчилар йил охиригача камн билан икки ярим миллион сўмлик маҳсулот реализация қилиш юзасидан социалистик мажбурият олишди. Эндиликда уни шараф билан бажариш учун барча резерв ва имкониятларни ишга солмоқдалар.

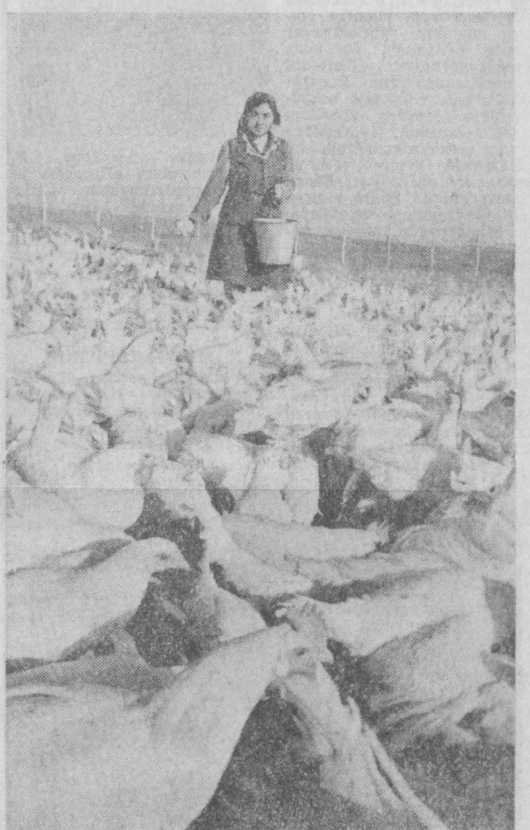

Бўка районидаги Ҳамза номли колхозда паррандачиликни ривожлантиришга жиддий эътибор берилмоқда. Хўжаликда яқинда 3 минг бош товуққа мўлжалланган янги ферма қуриб ишга туширилди. Товуқбоқарлар ҳозирданоқ келгуси йилда камида 110 минг дона тухум етиштириб, шундан 70 мингдан кўпроғини давлатга сотиш юзасидан социалистик мажбурият қабул қилдилар. Суратда: пешқадам товуқбоқар Чўлпоной Эшонқулова.

Е. Ботиров фотоси.

ЗАРБДОР ИШЧИ НАМУНАСИ

«Беш кунлик иш нормаси — тўрт кунда!» Бу сўзлар айни кунларда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи нашриётидаги 2-журнал набор цехининг илғор ишчиси Гулсун Бакиеванинг асосий шиори бўлиб қолган. Маълумки, журнал ва китобларнинг тез ва сифатли босмадан чиқишида линотипчининг маҳорати катта аҳамият касб этади. Буни яхши билган Гулсун опа материалларни теришда хатога йўл қўймасликка эришаётир.

Илғор ишчи шу билан бирга шогирдлар тайёрлашга, ўз тажрибаларини ёшларга ўргатишга ҳам катта аҳамият бермоқда. Бугунги кунда у билан ёнма-ён ишлаётган Татьяна Жаренова, Назира Рустамова ва бошқалар ўз устозлари билан ҳақли равишда фахрланадилар.

Шахсий ойлик ва квартал планларини ошириб бажараётган илғор ишчи Г. Бакиева айни кунларда келгуси йил ҳисобига меҳнат қилмоқда.

Д. ИСОҚОВА.

Тошкент «Подъёмник» ишлаб чиқариш бирлашмасининг токари Виктор Васильевич Бочков корхонанинг пешқадам ишчиларидан ҳисобланади. У ҳар сменада нормани 1,5 ва ундан ҳам ошириб адо этмоқда. Моҳир токарь шу кунларда 1982 йил ҳисобига маҳсулот беряпти. Суратда: В. В. Бочков иш устида.

И. Глауберзон фотоси.

НИЯТИНГГА ЕТ, СИНГЛИМ

Янги директор Туроб Иномов бу гал ўз хонасига ферма мутахассисларини, бригадирларни таклиф қилди.

— Бизга ҳам пахта, ҳам гўшт, ҳам сут керак, — деди у. Деҳқончиликдаги ишларимиз яхши бўлса-ю, лекин гап чорвага келганда ер чизиб қолмаслигимиз лозим. Чорвага ихлос керак. Маҳсулдорликнинг ортиши кўп жиҳатдан сизларнинг меҳнатингизга боғлиқ. Биз сизларга ишонамиз. Лекин талаб ҳам қаттиқ бўлади...

...Бош зоотехник Анатолий Борисович ўша кунги суҳбатдан сўнг ҳамма ишларни сарҳисоб қилиб чиқди. Имконият бор, фермадаги сигирларнинг аксарияти қора-ола зотли моллар. Ўтган йили ҳар бош сигирдан 3200 литрдан ошириб сут соғилди. Тўғри, бу районнинг ўртача кўрсаткичидан анча юқори, лекин албатта, чегара бўлолмайди-да.

Директор ҳақ гапни айтди. Биз мутахассислар баъзан майда-чуйда ишлар билан ўралашиб қоламиз. Фермада наслчилик ишларини янада яхшилаш керак. Ҳисоб-китоб ишлари ниҳоятда пухта бўлиши лозим. Озуқадан тежаб-тергаб фойдаланиш керак. У сут соғувчилар, молбоқарлар билан биргаликда кенгаш ўтказиб, кўрсаткичларни янада яхшилашга қаратилган тадбирларни ишлаб чиқди. Бу тадбирлар совхоз дирекцияси томонидан маъқулланди.

Ўшандан буён икки йилдан ортиқ вақт ўтди. Фермада кескин ўзгариш рўй берди. Ҳозир бу ерда 600 бош сигир боқилмоқда. Ўтган ўн бир ой давомида ҳар бош соғин сигирдан 3270 литрдан сут соғиб олинди. Йил охиригача бу кўрсаткич 3400 литрга етказилади.

Зайнали Рашидов бошлиқ бўлган бригада сут соғувчилари яхши натижаларга эришмоқдалар. Бунда бригадирнинг ташкилотчилик роли катта бўлаётир. Зайнали ака касбига ихлос қўйган чорвадор. Мутахассислар билан бамаслаҳат иш олиб боради. Унинг жонкуярлиги туфайли ем-хашак цехи узлуксиз ишлаб турипти. Илгари сутдан чиққан сигирлар сут берадиган сигирлар билан бирга боқилар эди. Зайнали аканинг ташаббуси билан бу камчиликка барҳам берилди. Сутдан чиққан сигирлар алоҳида хонада боқилади. Яхшилаб емланади. Шунинг учун ҳам сигирлардан бузоқ олиш яхши бўлмоқда. Ўтган йили ҳар 100 бош сигирдан 98 тадан бузоқ олинди.

Совхоз маъмурияти чорвадорлар тўғрисида катта ғамхўрлик қилмоқда. Янги комплекс ишга туширилди. Ҳозирги кунда бу комплексда АДМ-8 аппаратлари бенуқсон ишлаб турипти. Соғилган сут махсус трубалар орқали катта цистернага бориб тушади. Бу ердан эса машиналарга ортилади. Ҳар бир сут соғувчига 25 тадан сигир бириктилган.

Мусобақа илғорларини моддий ва маънавий рағбатлантиришга катта эътибор берилаётир. Мана бугун бир ойлик ишга якун ясаладн.

— Ғолиб чиққанлигингиз билан табриклайман, — деди бош зоотехник Турсуной Юсуфбековани тўрга таклиф қиларкан. Сўнг унга пул мукофотини топширди.

Иккинчи ўринни эса Султоной Сафарова олди. Улар ҳамма сутни биринчи сортга топширишган, ўтган ойда энг юқори кўрсаткичга эришган эдилар. Бугина эмас, уларнинг иш жойида ҳамиша озодаликни, саранжом-саришталикни кўриб қувонасиз.

Султоной мукофотни олар экан:

— Раҳмат, — ғолибликни қўлдан бермасликка ҳаракат қиламан, — деб сўз берди ва синглиси Маҳбуба Сафароваrа қараб, нима дейсан, дегандек бош силкиди.

Бу имо-ишоранинг маъносига ҳаммадан кўпроқ бош зоотехник тез тушуниб олди. У опа-сингиллар ўртасида бўлиб ўтган суҳбатни эслади.

...Бир ишга қўл урдингми, — астойдил бўл, синглим, — деганди кунлардан бир куни Султоной синглисига. Мен ҳам сизга ўхшаб сут соғувчи бўламан, деяпсан. Яхши, бу касбни эгаллаб биз кам бўлмаяпмиз. Лекин сут соғувчиликнинг ўзига хос машаққатлари бор. Эрта тонгда туриш керак, фермага келгач, сут соғишдан олдин сигирларни қашлаш, елинларини массаж қилиш даркор. Бундай қараганда бу ишлар осондек туюлади. Лекин аслида ундай эмас.

— Қийинчиликлардан чўчимайман, билмаганларимни сиздан, Зулфия опамлардан сўраб ўрганаман. Ахир, бирга ишлаймиз-ку.

Султоной кулиб қўйди. У синглисининг қатъиятли эканлигидан мамнун эди.

— Баракалла, синглим, — деди у. — Биламан, бу ишни бемалол уддалаб кетасан. Энг муҳими халол бўл, эринмай меҳнат қил.

Шундай қилиб, ўша кундан бошлаб фермадаги уч опа-сингил ёнига яна энг кенжа сингил ҳам қўшилибди.

Мана, ҳозир Маҳбуба ҳам ферманинг илғор сут соғувчиларидан ҳисобланади.

Йиғилиш тугагач, опа-сингиллар ишга киришиб кетдилар. Кеч кирди. Бош зоотехник бугунги ишга якун чиқарар экан, Маҳбубани мақтаб қўйди.

— Кечагидан анча ошириб сут соғиб олибсан, — деди у, — бўш келма!

Маҳбуба ёнида турган опаси Султонойга қараб қўйди.

— Бу галги мусобақада ғолиб чиқсам деяпман, — деди у. Ниятим шу.

Султоной синглисига фахрланиб боқди.

— Ниятингга ет, синглим, — деди у. — Мен сенга ишонаман.

Пискент районидаги 1-«Пискент» совхози сут-товар фермаси чорвадорлари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XIV пленуми қарорларини амалга ошира бориб, чорвачиликни ҳам кескин ривожлантириш учун курашмоқдалар. Фермада олиб борилаётган ишлар, дастлабки натижалар чорвадорларнинг аҳди қатъий эканлигини, уларнинг сўзлари билан ишлари бир эканлигини кўрсатиб турипти.

П. РИХСИЕВ.

ГУЛНИ КИМ СЕВМАЙДИ?

РЕПОРТАЖ

Ранг-баранг очилиб ётган турли анвойи гулларни кўриб кўз қувнайди. Уларнинг бир текис, баравж ривожи қалбларни тўлқинлантиради. Бу ерга йилнинг қай фаслида келманг, барибир шу гўзаллик, шу яшилликка дуч келасиз. Турфа гуллар учун на қиш, на изғирин совуқлари писанд. Хуллас, Тошкент шаҳар ижроия комитети ободонлаштириш бошқармасига қарашли манзарали боғдорчилик совхози территориясида, унинг далаларида ҳамиша баҳор, ҳамиша гул фасли.

Қатор жойлашган гулчилик теплицаларидан бирига кирдик. Бир текис ривожланган гуллар улкан хонага қандайдир нафислик бахш этиб турибди. Бу ерга кирган кишининг беихтиёр кайфияти кўтарилади.

— Теплицада турли хонаки гуллар ўстирилади, — дея изоҳ беради совхоз партия ташкилотининг секретари Л. И. Левашевская. — Улар шаҳар аҳолисининг талабига мувофиқ парваришланаяпти. Гулни ким севмайди, дейсиз. Хонангизда гул турса, яшиллик барқ урса, баҳри дилингиз очилади, кайфиятингиз кўтарилиб, ишингиз унумли бўлади. Шунинг учун ҳам теплицаларимиздан энг кўркам ва энг чиройли турли туман хонаки гулларни шаҳар аҳолисига етказиб берамиз.

Гуллар парвариши билан машғул Турғун ака Дадаев суҳбатимизга қўшилади.

— Гул бу гўзаллик! Гўзалликдан баҳра олиш осон, аммо уни яратиш қийин. Гул ўстириш учун инсондан гўзалликка мойиллик, унга меҳр-муҳаббат бўлиши керак. Шундагина ишинг юришади.

Дарҳақиқат, Турғун ака ҳақ гапни айтди. Унинг ишини кузатар эканмиз, ҳар бир ҳаракатида ўз меҳнати билан бунёд бўлаётган шу яхшиликка нисбатан қандайдир кучли меҳр, муҳаббат ҳароратини сезамиз. Тепада қуёш қулмоқда. Лекин, гул парвариши учун ёлғиз унинг ўзи кифоя эмас, балки боғбон қалбининг тафти ҳам ўшандай зарур бўлади. Кўп йиллардан буён гулчилик билан шуғулланиб келаётган Турғун ака Дадаев буни қалбдан ҳис қилади.

Совхоз теплицаларида шаҳар аҳолисини таъминлаш учун энг кўркам ва чиройли гуллардан — карнайгул, чиннигул ва турли навли атиргуллар кўплаб устирилади. Шаҳар аҳолисига бутун йил давомида узлуксиз гуллар етказиб берилади.

350 гектарлик совхоз кўчатзорларида эса шаҳарни янада кўкаламзорлаштириш ва гўзаллаштириш мақсадида турли манзарали дарахтлар ўстириляпти. Уларнинг парвариши билан Давлат Рўзиев, Фотима Нурматова, Тўлаган Ҳайитов, Гулзина Турсунмуродова, Юсуф Тошпўлатов каби тажрибали боғбонлар машғул. Бу ишчилар совхозда социалистик мусобақа ғолиблари сифатида ҳам ҳурмат қозонишган.

Шу йилнинг ўзида совхоз шаҳар учун 5 минг туп дарахт, 2 миллион туп бута ва 45 миллион туп гул кўчатларини етказиб бериши мўлжалланган. 12 минг дона муаттар ҳидли гуллар эса шаҳар дўконларини безайди. Булар гўзал шаҳримизнинг кўркига яна қанча кўрк, қанча ҳусн қўшишини бир тасаввур қилинг-а!?

У. АБДУМАЛИКОВА.

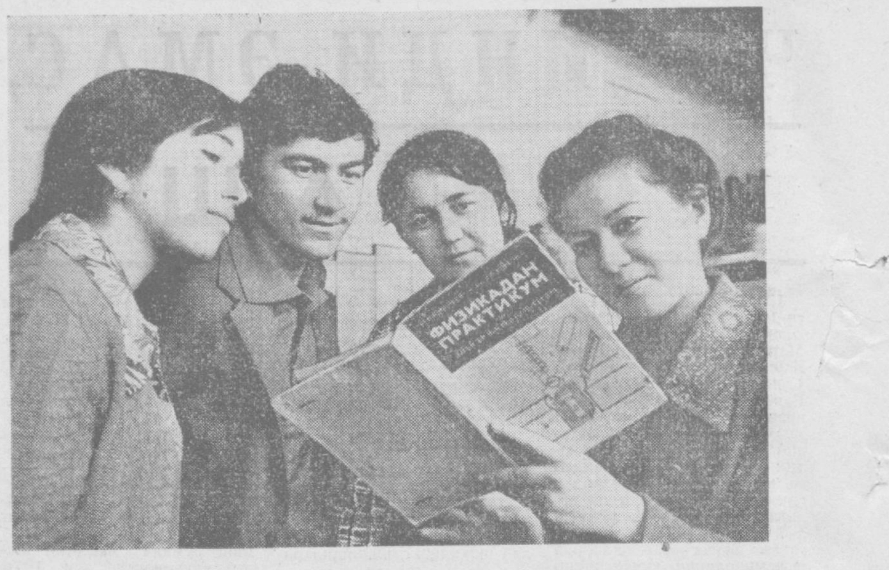

В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университетида талабаларга билим бериш савияси ошиб бораётир. Шунинг учун ҳам ҳар йили бу илм даргоҳини кўплаб малакали мутахассислар битириб чиқмоқда. Суратда: университетда таҳсил кўраётган студентларнинг бир группаси амалий машғулотда.

И. Глауберзон ва В. Сироткин фотоси.

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОННИНГ ЁШ РАССОМЛАРИ

Ёшларнинг севимли жойларидан бири бўлган пойтахтимиздаги «Илҳом» номли ёш ижодкорлар клубида турли темаларда йиғилишлар, учрашувлар ва рассомлар кўргазмаси ўтказиб турилади. Санъат ихлосмандлари бу клубда социалистик Кубанинг мўйқаламда чизилган ҳаёт манзаралари билан танишган эдилар. Бу кўргазмадан сўнг бухоролик ёш рассомларнинг асарлари намойиш этилди. Санъат мухлисларида, айниқса ёшларда бу кўргазмалар чуқур таассурот қолдирган эди. Яқинда ёшлар яна бир кўргазманинг гувоҳи бўлдилар. Бу ерда Қорақалпоғистон Автоном Совет Социалистик Республикаси ёш мўйқалам соҳибларининг асарлари намойиш этила бошланди. Кўргазмада бўлган томошабинлар ёш рассомларнинг турли тема ва жанрдаги асарлари билан танишдилар. Залга кирган ҳар бир кишининг эътиборини ёш рассом М. Эшонов томонидан ишланган «Гулойим» портрети ўзига жалб қилади. Портретда хаёл оғушига берилган ижодкор қиз — Гулойим акс эттирилган. Рассом Ж. Айтимбетов ёш бўлишига қарамасдан она қиёфасини портрет жанрида яхши ифодалай олган. Эшикка термулиб, фарзандини кутиб ўтирган Она образи ўзига хос усталик билан ишлаган. Бундан ташқари, рассомлардан И. Олимбекованинг «Баҳор», Р. Матевосяннинг «Наташа» ва Д. Бердимбетованинг «Шамол» асарлари ҳам томошабинларда чуқур таассурот қолдирмоқда. Кўргазмадаги 100 дан ортиқ тасвирий санъат асарлари автоном республикада истиқболи порлоқ ёш мусаввирлар етишиб чиқаётганлигидан дарак беради.

Х. МИРЗАКАРИМОВ.

Суратларда: рассом Н. Айтимбетовнинг «Она портрети» ва Д. Бердимбетованинг «Шамол» деб аталган ёғочга ўйилган тасвири.

Автор фотолари.

КАМОЛОТ САРИ

ТАҚРИЗ

Поэзия ҳаёт ва оламнинг, табиат ва инсон руҳиятининг тафаккур тарозисида ўлчанадиган ҳиссий инъикосидир. Поэтик объектларни давр нафасига ҳамоҳанг тараннум этиш зарурати эса шеъриятнинг ана шу функциясига бўлган юксак талаби ҳисобланади.

Шоир Маъруф Жалилнинг янги шеърий тўплами «Қўшиқ иштиёқи»даги шеърларнинг умумий лейтмотиви юқорида таъкидланган эстетик талаб сари йўналтирилган. Тўпламга ижодкорнинг сўнгги йилларда яратган теран замонавий руҳ билан йўғрилган шеърлари жамланган. «Қоғоз узра аста-аста қанотини кериш»ни ва «бургут каби юксакларга ҳаётини бериш»ни олий мақсад деб билган шоир замондошларимиз руҳий оламини самимият билан идрок этади. Ҳақиқий шеър кишида ўтли ҳис уйғотиш, муайян туйғусини алангалатиб юбориш қудратига эга бўлиши керак. Шеърларни ана шу вазифага хизмат қилдиришни кўзлаган Маъруф Жалил лирик қаҳрамон образининг нозик психологик ҳолатларини ўзига хос овозда, оҳангда акс эттиради.

Тўпламга кирган «Соғинч» шеърининг қуйидаги мисраларини олиб кўрайлик:

Томоғимга тиқилар недир,
Кўзларимда айланади ёш.
Шохи билан оҳиста елпир,
Кўчаларда толлар эгиб бош.

Қишлоқ кўчаси. Бир вақтлар орзу ортидан қувиб» бу қадрдон гўшадан йироққа кетган лирик қаҳрамон одимлаяпти. У ариқларнинг жилдирашини ҳам, беқиёс кенгликларни ҳам соғинган. Шу сабабли унинг юзига «эгатлардан иссиқ-иссиқ соғинч нафаси» уфуради. Маълумки, қишлоқни соғиниш ифодаланган шеърлар поэзиямизда анчагина. «Қўшиқ иштиёқи» муаллифи аввалги мотивларни такрорламайди ёки ҳиссиётнинг қуруқ ифодасини бермайди. Аксинча образлар воситасидаги ифода шеърнинг муваффақиятли бадиий қудратини юзага келтирган. Шеър қалбларда муайян маконга нисбатан соғинч ҳисларини қўзғатади. Ижодкорнинг «Туш», «Ой тутилган кеча», «Йўлда», «Дарахт», «Қишлоғим» каби шеърлари ҳам конкрет образлар, қуйма ташбеҳлар, бетакрор фикрларга бой. Уларда:

Дарахт вафо қилмай эккан
одамга,
Қозонин қайнатар болта
урганнинг, —

каби кишиларни ўйлантириб қўядиган жонли ифодалар,

Катта қишлоғимизнинг
жаҳон олдида
Олма бетидаги холга
тенглиги —

янглиғ гўзал ўхшатишлар анчагина.

«Қўшиқ иштиёқи» тўплами Маъруф Жалилнинг истеъдоди камолот палласига кирганини тасдиқлайди. Шоирнинг бундан тўққиз йил муқаддам чоп этилган илк китобчаси «Мен сизни севардим»да ҳаётнинг реалистик манзарасини тасвирлашдек ижобий хусусият куртак чиқарган эди. Ўтган йиллар ичида қатор тўпламлар яратди, шоирлик иқтидори камол топа борди. «Қўшиқ иштиёқи»да эса унинг ўзига хос овози, индивидуал услуби яққол кўзга ташланади.

Ижодкор воқеликка назар ташлар экан, ҳаётдаги яхшиликлардан суюнади, ёмонликлардан эса нафратланади. Маъруф Жалилнинг лирик қаҳрамони ростгўй, метин иродали, ҳаётга муҳаббати теран инсон. У шундай дейди.

Хоҳласам куламан,
хоҳласам —
Йиғлайман, ачиниб боқманг
сиз.
Сиз шафқат билдириб
келманг ёнимга,
Меҳр изҳор қилманг
Олисдан кулиб.

Бу мисралар «Йўлтўсар ва ғийбатчиларга» шеъридан олинган. Унда ғийбатчиларнинг қиёфаси реал акс эттирилади. «Олтин ваъда қилинг, амал ваъда қилинг, ваъда қилинг ҳузур-ҳаловат, ваъда қилинг меҳр, садоқат, мен муте бўлмаган бахтсизлигини ҳаром бахтингизга бермасман асло!» Бу мисраларда лирик қаҳрамоннинг чуқур эътиқоди, ҳаётга бўлган самимий муҳаббати балқиб турибди. Шоир «Икки тақдир» шеърида эса фақат ўзини ўйловчи, худбин кишининг аччиқ фожиасини ҳаққоний ифодалайди. «Туну-кун қопни қандай тўлдирсам деб» ўйлаган, «турганга кесак отиб, йиқилганни тепиб ўтган», «бузғунчига мадад бериб, кўрганга ҳасад қилган» шахс изтироблари кишиларни ўйлатиради. Шеърхон шоирнинг:

На бахт берар йиққан моли,
На бағишлар куч, ғурур.
Елкасида гуноҳ юки,
Гуноҳ юки кўп оғир.

деган теран фалсафий фикрларга батамом қўшилади.

Поэтик мажмуада «Оламга жар солиб катта кўчада», «Йўлга боқдим интизор бўлиб», «Ошнам», «Бир дўстимга», «Бир бефаҳмга», «Ҳақиқат» каби шеърлар борки, уларда инсоний тақдирларнинг турфа хил қирралари очиб берилади. Уларда юракда фикрлар шаполасини пайдо қиладиган ҳаётий туйғулар, чуқур фалсафийликка йўғрилган фикрлар бор. Шоир ўзини ўйлатган масалаларни оригинал образларда акс эттириш билан бир қаторда ифодаланган фикрлардан бақувват поэтик умумлашмалар чиқаради.

Ижодкор шеърларидаги гражданлик туйғуси, айниқса, ижтимоий мотивда яратилган ва соҳир табиатимизга бағишлачган поэтик асарларда бўртиб туради. Шоир табиат билан инсон муносабатини шеърга солар экан, шундай ёзади:

Табиатнинг йўриғи бўлак,
Ўз кунини кўрар инсонсиз.
Аммо инсон бўлади ҳалок,
Табиатни эзаркан жонсиз.

«Беминнат хизмат» қилаётган табиатга нотўғри муносабатда бўлиш туфайли «қанча қушлар, қанча балиқлар, қанча халқлар, ҳайвонлар зоти»нинг фақат номи қолаётгани бизларни безовта ўй сурмоққа мажбур этади. Шеърхон табиатга қилинаётган «жиддий ҳазиллар» устида мушоҳадага тортилади. Шунингдек, китобдаги «Тарих билан мулоқот», «Самарқанд», «Байрон, савдогар ва мен», «Шоирлар» каби шеърлар ҳам ўрин олган. Уларда халқимизнинг ўтмиши ва бугунги куни таққосланади, халқнинг мозийдаги тақдири билан фаровон ҳаётимиз қиёсланиб келажак ҳақида гапирилади.

Маъруф Жалил ижодида интим лирика салмоқдор ўрин тутади. У инсон муҳаббатини қаламга олар экан, бу туйғунинг янги қирраларини очишга, жонли образлар воситасида ўтли ҳиссиётни майин лиризм билан ифодалашга интилади.

Тўпламда биз эътироф этган бир қанча қувончли ютуқлар билан биргаликда айрим камчиликлар ҳам мавжуд. Шоирнинг «Қуриган дарахт» шеъри бадиий юксаклик даражасига кўтарила олмаган. Шеър анча таъсирли:

Нега ўлди, дейман боқиб
ҳолига,
Нега ўлди, дейман кесилмай
туриб, —

дейиши китобхонни ўйлантиради. Унда мажозийлик бордек, бу гаплар тагида қандайдир қисмат ётгандек туюлади. Аммо аллегорик деталларни танлашдаги субъективлик шоирга панд берган. Чунки «нега ўлди, дейман, кесилмай туриб» саволига ҳаёт мантиқи мукаммал жавоб қилаолади. Дарахтнинг кесилмай туриб ўлишига унга сув етиб келмаганлиги, озиқ моддалар етишмаганлиги ёки унга қурт тушганлигидан эканини яхши биламиз. Бундай камчиликлардан қатъий назар «Қўшиқ иштиёқи» тўплами Маъруф Жалилнинг камолот сари қўйган дадил одими бўла олади.

ТУРСУН АЛИ,
Янгибой ҚЎЧҚОРОВ.

Спорт

ШАШКАЧИЛАР БАҲСИ

Республика шахмат-шашка клубида халқаро шашка бўйича «Спартак» республика Советининг мусобақалари бўлиб ўтмоқда. Аёллар ўртасида мусобақалар ниҳоясига етди. Унда СССР биринчилигининг финалчиси, спорт мастери Озода Аҳмедова ғолиб бўлди. У етти имкониятдан 6,5 очко тўплади. Иккинчи ўринни олти очко билан биринчи разрядли спортчи Светлана Логачева эгаллади. Унинг синглиси Наташа Логачева эса 4,5 очко тўплаб учинчи ўринни эгаллади.

Эркаклар мусобақасида эса республиканинг кўп марта чемпиони Станислав Гуляев пешқадамлик қилаётир. Унинг ҳисобида 6,5 очко бор. Пешқадам билан халқаро спорт мастери Сергей Давидов, СССР спорт мастери Шарифжон Ёқубовлар жиддий рақобат қилишмоқда.

ОЛИМПИЯ УМИДЛАРИ

Иттифоқимизнинг кўпгина шаҳарларидан келган ёш фигурачилар Северодонецк шаҳрида «Олимпия умидлари» деб номланган Бутуниттифоқ турнирида иштирок этишди. Марказий спорт залининг муз майдонига тошкентлик уч спорт жуфтлиги — спорт мастерлари Г. Грибанова ва И. Гилин, мастерликка номзодлар М. Никитюк ва Р. Қодиркаев, И. Шишова ва А. Сулаймоновлар ҳам чиқишди. Мусобақа низомига кўра энг маҳоратли спортчилар Ленинградда ўтадиган мамлакат кучли фигурачиларининг матчига йўлланма олади. Вакилларимиз ўртасида Никитюк ва Қодиркаевлар муваффақиятли иштирок этишди. Тўртинчи ўринни эгаллаган бу дуэтга Ленинград мусобақаларида иштирок этиш йўлланмаси берилди.

КУЧЛИЛАР САФИДА

СССР Енгил атлетика федерацияси ҳар бир тур бўйича 1979 йилнинг энг яхши ўн спортчиси рўйхатини тасдиқлади. Улар орасида республикамиз вакиллари ҳам бор. Жумладан, Европа чемпиони Светлана Улмасова, Замира Зайцева, найза ирғитувчи Тошкентнинг «Буревестник» вакили Т. Бирюлина, шу жамиятнинг яна бир вакили, найза ирғитувчи Г. Кондрина, 100 метрга югуришда энг яхши натижа кўрсатган П. Воробёв, 110 метрга тўсиқлардан ўтиб югуришда муваффақият қозонган А. Харловлар бор.

ЁШЛАР МУСОБАҚАСИ

«Локомотив» республика Советининг биринчилиги учун бўлиб ўтган очиқ шахсий биринчилик ниҳоясига етди. Қизлар ўртасидаги мусобақада олмалиқлик И. Рильская биринчи ўринни эгаллади. У мажбурий ва эркин программани муваффақият билан бажарди. Тошкентлик З. Тўқсонова эса иккинчи бўлди.

Ўсмирлар ўртасида мусобақада эса яна бир тошкентлик спортчи О. Ибядулин ҳурмат шохсупасининг юқори поғонасига кўтарилди.

«БИНОКОР» МАҒЛУБИЯТИ

Шайбали хоккей бўйича мамлакат чемпионатининг биринчи лигасида иштирок этаётган Тошкентнинг «Бинокор» командаси навбатдаги тур учрашувларини турнир жадвалида сўнгги ўринни эгаллаб турган Тюменнинг «Рубин» командаси билан ўтказди. Ҳар икки учрашувда ҳам майдон эгаларининг қўли баланд келди. Ҳамшаҳарларимиз 4:2 ва 6:2 ҳисобида имкониятларини бой бердилар.

Редактор
А. ИСМОИЛОВ.

МЕҲРИБОН

(ШИНГИЛ ҲИКОЯ)

Салимжоннинг дадаси кечқурун катта қовун сўйди-да, бир косасини онасининг олдига қўйди. Қолганларини лаганга каржлади. Салимжоннинг опаси Кароmат шкафдан қирғич келтириб, бувисининг қовунини қириб берди. Ҳаммалари қовун ея бошлашди. Фақат Салимжонгина қовунга қўл чўзмай ўтирди.

— Ол, нега емаяпсан? — деб сўради ойиси.

— Менгаям ўшанақа қилиб беринг, — деди Салимжон бувиси еяётган қовунга кўз ташлаб.

— Вой, бувимнинг тишлари йўқ-ку. Сен ҳам қаримисан? — деди Каромат.

Салимжон индамади. Кейин кўз қирини ташласа, бувиси қирилган қовунни ҳам кавшаниб еяпти. Салимжон аста лаганга қўл чўзди.

Эртаси кун Салимжон боғдан битта шафтоли узиб чиқди-да, бувисига меҳрибонлик билан:

— Бувижон, қирғичингиз қани, шафтоли қириб бераман, — деди.

М. МУРОДОВ.

ТОҒДАГИ ОТИШМА

Тўнғизлар бу ерга баланд чўққилардан тушади. Улар Чотқол тоғ-ўрмон давлат қўриқхонасида одамлардан қўрқмай яшашга кўникиб қолишган. Чунки, бу ерда ов қилиш қатъиян ман қилинган. Бундан ташқари, баланд тоғларни қор босганида қўриқхона хизматчилари ёввойи жониворларни овқатланишлари учун ем-хашак жамғаришади. Шунинг учун ҳам тўнғизлар қиш мавсумида пода-пода бўлиб давлат қўриқхонасида тинч ва осуда ҳаёт кечиришади.

Ана шундай кунларнинг бирида жониворларнинг ороми бузилди. Ов милтиғи билан машинадан тушган уч киши тўнғизлар изига тушди. Қўриқхонада беҳостан бошланган отишма овозини эшитган ов назорати жамоатчи инспекторлари К. Шерматов бошчилигида бир зумдаёқ тартиббузарлар олдига етиб келишди. Назоратчилар овчиларни ўраб олишиб, улардан изоҳ талаб қилишди. Улар эса пинак бузмай:

— Тулки ва какликларни овлаб юрибмиз, — деб жавоб бердилар.

Ваҳоланки, қўриқхонага кирган киши ҳар қадамда «Ов қилиш таъқиқланади» деган ёзувни ўқиши мумкин.

Жамоатчи инспекторлар браконьерларни қўлга туширишди. Улар ўрмонни айланиб, яқиндагина отиб ўлдирилган икки тўнғизни топдилар. Шундан сўнг соҳта овчиларнинг ҳужжатлари текширилди. Мана улар: М. Рузмат, С. Солиҳов, В. Иванков. Улар Бўстонлиқ районидаги Чорвоқ посёлкасида истиқомат қилишади.

Ов фондига келтирилган зарар учун улардан 300 сўм миқдорида жарима ундириб олинди. Бундан ташқари Тошкент область ижроия комитети ҳузуридаги давлат овчилик инспекциясининг қонун-қоидалари бузилганлиги учун браконьерларга яна жарима солинади. Уларнинг ов қуроллари мусодара қилинади. М. Рузмат, С. Солиҳов, В. Иванков устидан тўпланган материаллар эса халқ судига оширилди.

М. МАҲМУДОВ.
«Ўзбекохотрыболовсоюз»нинг фахрий аъзоси.

РАССОМ ХАНДАСИ

Хотини эрига: — Менга ўхшаб телефондан ажралмайди-я?...

— Янги машина муборак бўлсин!

ИШГА ОЛИШ ПАЙТИДА
— Судланганмисиз?
— Ҳали қўлга тушганча йўқман...

Расмларни **Р. Ҳолиқов** чизган.

РЕКЛАМА ва ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон Давлат филармонияси

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

15, 16 ДЕКАБРЬ СОАТ 16.30 ДА
М. ҚОРИЕҚУБОВ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИ АРТИСТЛАРИНИНГ

КОНЦЕРТИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист ва Қорақалпоғистон АССР халқ артисти

Гулшод ОТАБОЕВА

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар:

Қизлархон ДЎСТМУҲАМЕДОВА, Баҳром МАВЛОНОВ.

Солистлар: Нуриддин ҲАМРОҚУЛОВ, Ҳасан КАРИМОВ, Нуриддин ҲАЙДАРОВ, Гулнора ОДИЛОВА, Гулнора АЪЗАМОВА, Абдуқодир ЮСУПОВ.

ЎЗБЕК ХАЛҚ ЧОЛҒУ АСБОБЛАРИ АНСАМБЛИ.

Ансамблнинг бадиий раҳбари — Султон АНВАРОВ.

Музика раҳбари — Туйғун ОТАБОЕВ.

Программани — Мавжуда ХОЛДОРОВА олиб боради.

Билетлар Свердлов номли концерт зали кассасида соат 14.00 дан сотилмоқда.

Телевидение

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

9.00 — Время. 9.40 — Гимнастика. 10.05 — Буратино кўргазмаси. 10.35 — Телевизион бадиий фильм. 2-серия. 11.45 — Ота-оналар, Сизлар учун. 12.15 — Музикали программа. 12.45 — Ҳаракат хавфсизлиги учун. 13.05 — Музей ва кўргазма заллари бўйлаб. 13.45 — Советлар ва ҳаёт. 14.15 — Спортлото. 14.30 — Здоровье. 15.15 — Дунё воқеалари. 15.30 — Ҳайвонот оламида. 16.30 — РСФСР Олий Советининг депутатлари ҳикоя қиладилар. 16.45 — «Етти шамол тўдаси», 5-воқеа. 17.30 — Саянлардаги оғир йил. 18.30 — Давлат академик «Березка» хореографик ансамблининг концерти. 19.20 — Ҳамдўстлик. 20.05 — «Қўшиқ бизга ҳамиша ҳамроҳ». 21.30 — Время. 22.05 — «Қўшиқ бизга ҳамиша ҳамроҳ». Телевизион конкурс финалининг давоми. Кўрсатув тугагач янгиликлар.

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

10.00 — Янгиликлар. 10.10 — Телевизион миниатюралар театри. 10.55 — Ўзбекистон спорти. 11.35 — М. Байжиев. «Балоғат ёши». 12.50 — Тенгдошлар ижоди. 13.20 — Мактабгача ёшдаги бола ва мактаб. 13.50 — Муҳаббат иштиёқида. 18.20 — Юлдузча. 18.50 — Р. Гажиев. «Униси бўлмаса, буниси». 19.30 — Ахборот. 19.45 — Опера солистлари. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Н. Мадраҳимова ва Т. Мадаминов концерти. 21.30 — Время. 22.05 — «Санъат усталари». СССР халқ артисти Бернара Қориеванинг ижодий кечаси.

ТОЖИКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 15|XII да **Севги ҳақида қисса**, 16|XII да **Уйқудаги гўзал** (премьера, 12.00), **Бир актли балетлар** (премьера).

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 15|XII да **Истеҳком**, 16|XII да **Келинлар қўзғолони** (12.00), **Соқов рицарь** (19.30).

ЦИРК

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **«ҲИНД ФИЛЛАРИ» йирик совет аттракционининг гастроллари** (15|XII да 13.00, 16.00, 19.30, 16|XII да 12.00, 16.00, 19.30).

ДОИМИЙ ИШГА

печатникларга шогирдлар, печатниклар, гальванотипчи, саноат вентиляциясига хизмат кўрсатувчи ва ремонт қилувчи слесарлар, слесарь-сантехниклар, слесарь-ремонтчилар, компрессор ва совутиш қурилмаларининг машинистлари, токарлар, фрезерчилар, сайқал берувчи, прессчилар, алоқа монтёрлари, омборчи, машинистка, автомоторист, корректор, тарбиячи, ёрдамчи ишчилар, фаррошлар, қоровуллар

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, «Правда Востока» кўчаси, 26-уй, кадрлар бўлими.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000, Тошкент—П. ЛЕНИН кўчаси, 41.

Телефонлар: редактор — 336495; 325302, редактор ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916, 325748; масъул секретарь — 334808, 325353; секретариат — 325750.

БЎЛИМЛАР оммавий ишлар ва хатлар — 334948; партия турмуши — 325778; пропаганда — 325645; саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325749; қишлоқ хўжалиги — 325647; адабиёт ва санъат — 325767; совет қурилиши — 325553; ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик — 325733; рассом — 325645; фотомухбир — 325894.

Р. 13328. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, Тошкент шаҳри. Индекс 64633. Е—2632. 12